

Amerikkalaisen vanhempain kasvatuksen nykyisiä suuntaviivoja

Tutkielma kasvatus- ja opetusopin
laudatur-arvosanaa varten

Rauni Hukki

Sisällys

	Sivu
Johdanto	4
Vanhempain kasvatuksen tarpeellisuus	6
Vanhempain kasvatuksen sisällys	11
Vanhempain kasvatuksen metodit	16
Keskusteluopintoryhmän organisointi ja tekniikka	24
Korkeakoulujen osuus vanhempain kasvatuksessa	36
PTA-yhdistysten toiminta	40
Loppukatsaus	55
Lähdekirjallisuus	58

Johdanto

Opiskellessani lukuvuonna 1950-51 Columbia-yliopiston Teachers College'issa New Yorkissa minulla oli tilaisuus tutustua läheisesti niihin kasvatuseriaatteisiin, joita tämä Yhdysvaltojen ehkä arvostetuin opettajakorkeakoulu edustaa. Kiinnitin tällöin erityistä huomiota vanhempain kasvatukseen, jonka alalla tämä oppilaitos myös jo pitkän aikaa on suorittanut arvokasta työtä. Luonnollista onkin, että mainittu kasvatustila kuuluu amerikkalaisen opettajacollege'in ohjelmaan, koska vanhempain ja opettajain yhdistykset, ns. PTA:t (Parent-Teacher Associations), ovat jatkuvasti muodostaneet tärkeimmän elimen maan vanhempain kasvatuksessa.

Seuratessani kursseja ”Vanhempain kasvatuksen metodit ja apuneuvot” ja ”Perhesuhteiden psykologia” sekä perehtyessäni alaa koskevaan kirjallisuuteen minusta oli mielenkiintoista havaita, miten läheisesti amerikkalainen vanhempain kasvatustilafilosofiassaan ja metodiikassaan noudattaa niitä yleisiä kasvatuksellisia suuntaviivoja, joita Columbia-yliopiston Teachers College kokonaisuudessaankin edustaa. Ennen kaikkea on tällöin mainittava demokraattinen ideologia ja moderni psykologia, ne kaksi monin säikein toisiinsa kytkeytyä valta-aatetta, joiden muodostamalle pohjalle College'in koko kasvatustyö lähinnä pyritään rakentamaan.

Lienee syytä huomauttaa, että ”Lännen suuren demokratian” kasvattajat eivät suinkaan osoittautuneet sokeiksi demokratiansa epätäydellisyyksien suhteen, mutta juuri tästä syystä ja koska he kuitenkin ovat vakuuttuneita ideologiansa arvosta, he myös katsovat kasvatuksella olevan ensiarvoisen tehtävän demokratian välttämättömänä kulmakivenä. Kasvatukseen tulee siis palvella demokratiaa, mutta toisaalta kasvatustyötä sinänsä katsotaan parhaiten edistettävän soveltamalla siihen demokraattisia periaatteita. Tässä taas nojaututaan psykologisiin perusteluihin. Lapsi oppii parhaiten, sanottiin, demokraattisessa ympäristössä, jossa sen yksilölliset tarpeet ja harrastukset otetaan huomioon. Aina parempi, jos tämä huomioon ottaminen voi tapahtua siinä laajuudessa, että lapset saavat olla mukana jo opetusohjelmaa suunniteltaessa, sen sijaan että jokaisen oppilaan olisi saavutettava ne samat vähimmäistie-

dot, jotka korkeat auktoriteetit ovat sen saavutettaviksi asettaneet. Ja lapsesta voi kehittyä aktiivinen ja vastuuntuntoinen demokraattisen yhteiskunnan jäsen vain, jos hän jo kasvuaikana saa kokea, että jokaisella yksilöllä on arvokas tehtävänsä yhteisössä. Tämän kokemuksen hän taas saa parhaiten joutuessaan kykyjensä mukaan aktiivisesti ja vastuullisesti osallistumaan ryhmän yhteisiin toimintoihin. Juuri ”osallistuminen” (participation) tuntui olevan sellainen psykologiskasvatuksellinen arvokäsite, johon ”learning by doing” -aatteen lisäksi sisältyi nimenomaan demokraattisen osanoton lisämerkitys.

Käydessäni seuraavassa tarkastelemaan amerikkalaisen vanhempain kasvatuksen suuntaviivoja, tulee tässä lyhyesti kuvailtu tausta alinomaan sukeltautumaan esille. Se seikka, että lähimpinä kasvatusobjekteina tällöin ovat aikuiset – vaikka heistä onkin tarkoitus tehdä hyviä lasten kasvattajia – ei näet suinkaan vähennä demokraattisuuden tai psykologisuuden vaatimuksia. Mitä tulee ensinnäkin edelliseen, perustuu aikuiskasvatus jo sinänsä siihen demokraattiseen uskoon, että yksilöä voidaan rajattomasti kehittää hänen omien ponnistelujensa avulla ja että hänellä on edellytykset suorittaa niitä omakohtaisia järkeviä valintoja, joille yhteiskuntamuodon demokraattisuus on rakennettava. Lisäksi on havaittu, että aikuiset opiskelijat eivät suhtaudu suopeasti autoritaariseen kasvatukseen tai opetukseen, varsinkaan jos heillä on jo omia ennakkokäsityksiä kyseessä olevasta asiasta. Tästä syystä ja koska aikuisilla myös omaamansa laajemman kokemuksen ansiosta on vielä paremmat edellytykset kuin lapsilla osallistua aktiivisesti kasvatustoimintaan, on psykologisesti perusteltua käyttää demokraattisia menetelmiä aikuiskasvatuksessa. Kaiken lisäksi tulee se psykologinen perustelu, joka sisältyy sanontaan ”omien ponnistelujensa avulla”. Tulee käymään ilmi, miten tärkeiksi nämä näkökohdat katsotaan myös siinä aikuiskasvatuksen haarassa, joka tunnetaan vanhempain kasvatuksen nimellä.

Vanhempain kasvatuksen tarpeellisuus

Koko vanhempain kasvatuksen tarpeellisuus on joskus tehty kyseenalaiseksi sillä perusteella, että kodit nykyaikaisessa teknillistyneessä yhteiskunnassa ovat menettäneet ja jatkuvasti menettävät funktioitaan yleensä ja eritoten merkitystään lasten kasvatuksessa. Yhteiskunta kouluineen, kirkkoineen, lastentarhoineen, kerhoineen ja lukuisine muine laitoksineen ja organisaatioineen ottaa yhä enemmän hoitoonsa niitä tehtäviä, jotka ennen kuuluivat kodille. Huonosti koti näitä tehtäviä pystyisi hoitamaan, näin kuuluu pääväite, koska molemmat vanhemmat yhä yleisemmin työskentelevät kodin ulkopuolella. On siis turha pönkittää rappeutunutta laitosta.

Yhdysvallat on maa, jossa teollistuminen ja teknillistyminen ovat tapahtuneet nopeammin ja suuremmissa mittakaavassa kuin missään muualla. Tästä johtuneet nopeat muutokset taloudellisissa ja sosiaalisissa oloissa ovat asettaneet kovalle koetukselle myös kotien mukautumiskyvyn. Vaikka Yhdysvaltojen elintaso onkin maailman korkein, on teollistuneessa yhteiskunnassa aina olemassa lamakausien ja työttömyyden mahdollisuus, ja tästä johtuu perheiden taloudellisen aseman epävarmuus. Lisäksi omaisuus on jakautunut epätasaisesti, joten demokratiasta huolimatta vähävaraisten ryhmä on hyvin suuri. Myös perheen äitien työskentely kodin ulkopuolella johtuu useimmiten siitä syystä, että heillä on siihen taloudellinen pakko, vaikka muitakin syitä tietysti on. (Lukuisien mekaanisten talousapuneuvojen keksiminen ja säilötyn tai valmiin ruoan ostomahdollisuus ovat taas tehneet sen käytännössä mahdolliseksi.) Kaupunkilaistuminen on myös eräs industrialismin seurauksia, ja niinpä yli puolet USA:n väestöstä asuu jo kaupungeissa. Tästä taas on seurauksena asuntoolojen ahtaus. Ei ole ihme, että kaikkien näiden kysymysten yhtenä ratkaisuna on päädytty lapsiluvun rajoittamiseen. Jos lisäksi vertaillaan lasten asemaa maanviljelijäperheessä heidän asemaansa kaupunkilaisperheessä, havaitaan, että edellisessä lapset ovat toivottuja jo siitä syystä, että he varsin pian ovat todelliseksi hyödyksi taloudelle, kun taas kaupungissa he jäävät paljon kauemmaksi aikaa taloudellisesti riippuvaisiksi vanhemmistaan ja ovat siis tältä kannalta katsoen vain rasituksena. Toisaalta on

kaupunkilaisyhteiskunnassa lasten valvonta paljon vähäisempää kuin maaseudulla, jossa ensinnäkin molemmat vanhemmat tavallisesti joutuvat viettämään suuren osan päivästä yhdessä lastensa kanssa ja jossa toiseksi myös tuttu, vakiintunut ympäristö vakiintuneine katsomustapoineen harjoittaa aivan toisenlaista kontrollia kuin heterogeeninen, alituiseen vaihtuva kaupunkilaisyhteisö. Paitsi lasten käyttöön tämä vaikuttaa tietysti myös aikuisiin. Seurauksena on ollut monien entisten arvojen menetys, ilman että tilalle olisi ehditty saada uusia, minkä asiantilan puhuvia seurausilmiöitä ovat mm. lukuisat avioerot ja laaja nuorisoriikollisuus.

Mutta vaikka perheen funktioissa onkin tapahtunut muutoksia, ei se anna aiheutta pelkkään pessimismiin. Muutokset ovat päinvastoin tarpeenkin, jotta koti voisi muokautua muuttuviin olosuhteisiin. Tosin on totta, ettei koti enää muodosta sellaista lujaa ekonomis-sosiaalista yksikköä, joka esimerkiksi naiselle tarjoaisi hänen parhaan suojansa olemassaolon taistelussa ja jossa lapset kasvaisivat lujasti ”perhetietoisina” ja moninaisen valvonnan alaisina. Mutta toisaalta on nykyisestä sekavuudesta kehkeytymässä uusia funktioita, jotka liittyvät enemmän persoonallisiin suhteisiin. ”Perheen rakenteessa tapahtunut siirtyminen institutionaalisesta roolista toveruussuhteisiin, perhekeskeisyydestä individualismiin, auktoritatiivisesta valvonnasta perheen jäsenten tasavertaisuuden periaatteeseen merkitsee sitä, että perustava amerikkalainen periaate alkaa vaikuttaa yhteiskuntamme tärkeimmässä sosiaalisessa yksikössä”, lausuttiin optimistisesti eräässä suuressa avio- ja perhe-elämää koskevassa kongressissa noin neljä vuotta sitten.

On huomattava, ettei mainittu funktioiden siirtyminen millään tavalla vähennä sitä merkitystä, joka kodilla on lasten kasvattamisessa. Tämä jos mikään kysyy persoonallisten suhteiden vaalimista ja on siis täysin uudenkin suuntauksen linjalla. Amerikkalaiset kasvattajat ovatkin yksimielisiä siitä, että lasten kasvatus on keskeisimpiä ellei keskeisin niistä tehtävistä, joiden hoidossa kodilla on ollut ja tulee olemaan korvaamaton merkitys. Ei minkään muun laitoksen katsota voivan korvata kotia varsinkaan, kun on kyseessä lasten varhaisuhoito tai koko heidän emotionaalinen kehityksensä. Ei mikään koulu tai kerho voi kodin tavoin kiinnittää huomiota lapsen

yksilöllisyyteen eikä luoda sitä keskinäisen kiintymyksen ilmapiiriä, joka on oleellinen sopusointuisen persoonallisuuden kehitykselle. Perheessä opitaan ne luonteenomaiset tavat, joilla yksilö reagoi elämään, vaikka koulu, kirkko ja yhteiskunta voivatkin niihin jossakin määrin vaikuttaa. Psykologia on jo kauan tehostanut nimenomaan varhaisvuosien ratkaisevaa vaikutusta persoonallisuuden muotoutumiseen. Näihin vuosiin palautuvat suuressa määrin yksilön emotionaaliset ja sosiaaliset asenteet – jopa demokratiakin opitaan jo tällöin. Näiden varhaisvaikutusten kauaskantoisuutta tähdentää mm. seuraava lausunto: ”Jos meillä koskaan on toivoa saada sellainen sosiaalinen elämänmuoto, ...joka on rakentava ja yhteistoiminnallinen ja vapaa siitä hävittävästä aggressiivisuudesta ja kostonhalusta, jota nykyään näemme kaikkialla ympärillämme, meidän on aloitettava rakentamalla sopusuhtaisia persoonallisuksia paremman perhe-elämän avulla.”¹

Edellä mainitussa lainauksessa ilmenee jo myös kodin suuren kasvatusvallan kaksiteräisyys. Koti muovaa aina lasten kehitystä, mutta ei useinkaan siihen suuntaan kuin se tahtoo tai kuin olisi suotavaa. ”Parempi perhe-elämä” on se tavoite, johon on päästävä, jotta kodin suuret kasvatusmahdollisuudet täyttäisivät tehtävänsä. Ja missä vanhempien kosketus lapsiinsa olosuhteiden pakosta jää määrältään vähäiseksi, tulee tämän kosketuksen laatu sitäkin tärkeämmäksi. Mutta perhe-elämän tason nostamiseksi tarvitaan kasvatusta, ennen kaikkea vanhempain kasvatusta.

Monilla tahoilla on kiinnitetty huomiota siihen järjettömään asiointilaan, että vaikka muihin tehtäviin yhteiskunnassamme tavallisesti vaaditaan jonkinlainen valmennus, vanhemman tehtävään katsotaan yleensä päteväksi jokainen määrätyn iän saavuttanut sukukypsä henkilö. ”Työ tekijänsä neuvoo” – tämän viisauden katsotaan pätevän aivan riittävästi. Kun nuoret vanhemmat sitten lapsiansa kasvattavat, on heillä usein ainoana ohjeenaan se kasvatus, jonka he ovat itse saaneet, oli se sitten millainen tahansa. Joskus ollaan tietoisia sen huonoudesta ja tällöin mennään helposti päinvastaiseen äärimmäisyyteen. Niinpä liiallisessa kurissa kasvaneet voivat kohtuullisen demokratian asemasta päätyä anarkiaan. Useimmiten kuitenkin ollaan sitä mieltä, että

¹ S.M. Gruenberg, *We The Parents*, s. XV.

asianomaisesta itsestään on tullut kohtalaisen kelvollinen ihminen ja ”mikä oli hyvä minulle, on hyvä minun lapsilleni”. Tähän usein tiedottomaan itsetuntoon voi sisältyä erilaisia virhelähteitä. Ensinnäkin se, mikä todella oli hyväksi vanhemmalle, ei muuttuneissa oloissa enää saatakaan olla hyväksi hänen lapsilleen. Toiseksi on erittäin tavallista, että asianomainen vanhempi ei lainkaan pysty arvostelemaan, onko hänen saamansa kasvatusta todella ollut hänelle hyväksi. Hän ei ehkä ole tietoinen luonteensa virheistä tai ainakaan siitä, missä yhteydessä nämä ovat hänen saamansa ”hyvän” kasvatuksen kanssa. Hän on saattanut unohtaa ne suuretkin kärsimykset, joita ymmärtämättömät vanhemmat ovat hänelle aiheuttaneet, tai sitten hän voi niitä ainakin väheksyä tai pitää täysin ansaittuina. Ja näin perinne jatkuu. Kun sanotaan, että perhe on kirkon jälkeen yhteiskuntamme vanhoillisin laitos, on tämän väitteen yhtenä tukena juuri kodissa annetun kasvatuksen vanhoillisuus.

Amerikassa on vanhempain kasvatusta organisoidussa muodossa ollut jo puolen vuosisataa, mutta se on lähtenyt hyvin vaatimattomasta alusta ja kasvanut melko hitaasti. Kuvaavaa sille, millä taholla tämän kasvatuksen tarve (yleisestä vanhoillisuudesta huolimatta) on kipeimmin tunnettu, on se tosiasia, että nykyisien vanhempain ja opettajain yhdistysten edelläkävijöinä olivat äitien yhdistykset. ”Äitien kansallinen kongressi” v. 1897, josta amerikkalaisen vanhempain kasvatuksen historia yleensä katsotaan alkavaksi, oli sellaisten äitien aloite, jotka käsittivät, ettei heidän ”luontainen” viisautensa riittänyt äidin tehtäviin. He käsittivät esimerkiksi, ettei perheessä sattuneista sairauksista ja kuolemantapauksista voinut syyttää vain Sallimusta, vaan että vanhempien oma tietämättömyys monista elintärkeistä asioista saattoi olla lähimpänä syynä. Jokaisen naisen oli opittava olemaan äiti. Nykyisten PTA-yhdistysten jäsenet, joiden lukumäärä on yli kuusi miljoonaa, ovat samalla tavoin vakuuttuneita vanhempain kasvatuksen välttämättömyydestä, jopa niiden on onnistunut liittää rintamaansa yhä useampia perheen isiäkin. Mutta huolimatta siitä, että nämä yhdistykset ovat tehneet tavattoman paljon arvokasta työtä ja voivat siis syystä olla ylpeitä aikaansaannoksistaan, ja huolimatta siitä, että vanhempain kasvatusta on ollut enemmän tai vähemmän tärkeänä osana lukuisien muiden organisaatioiden toimin-

nassa, voi sittenkin sanoa, ettei USA:n sataviisikymmenmiljoonainen kansa vielä lähimainkaan ole kokonaisuudessaan herännyt käsittämään vanhempain kasvatuksen tarpeellisuutta. Kuvaavaa onkin, että niin erilaisia kuin PTA-yhdistysten ohjelmat sisällöltään saattavatkin olla, niillä kaikilla on yksi yhteinen probleemi: miten saada enemmän vanhempia mukaan.

Toisaalta vanhempain kasvatusta ei ole tarpeen ainoastaan suoranaisten vanhempana olon kannalta, vaan myös laajemmasta yhteiskunnallisesta näkökulmasta katsottuna. On ilman muuta selvää, että parempi lasten kasvatusta on huomispäivän yhteiskunnan tärkeimpiä tukipylväitä, mutta vanhemmat itse tarvitsevat myös kasvatusta tämän päivän yhteiskunnallisiin tehtäviin. Kaikkinaisen aikuiskasvatuksen välttämättömyys juuri demokraattisessa valtiossa on selviö, koska demokratian perustana on joukkojen valistunut ratkaisu kaikissa tärkeissä kysymyksissä, ja tätä valistusta ei voida riittävästi jakaa vain nuorisoa kasvattamalla. Yhteiskunnallisen harrastuksen herättäminen juuri vanhemmissa on taas sitäkin tärkeämpää, koska he esimerkillään voivat parhaiten herättää sitä myös lapsissaan.

Jos demokratian lisäksi on vielä kyseessä dynaaminen yhteiskunta, jolle ovat tunnusomaisia moniin elämän puoliin liittyvät nopeat muutokset, on ilmeistä, että varttunut sukupolvi joutuu alituisesti kohtaamaan probleemeja, joihin sen aikaisempi kasvatusta ei ole sitä valmentanut. Tämäkin koskee kaikkia aikuisia, mutta vanhempia ja perhe-elämää koskevat probleemit eivät suinkaan ole vähäisimpiä joukossa, kuten jo voi päätellä yllä kuvatuista teollistumisen vaikutuksista perhe-elämään. Sopeutuminen muutokseen aineellisen elämän alalla vaatii muutoksia ihmisten käsitystavoissa ja asenteissa, mutta ihmistä on hyvin paljon vaikeampi muuttaa kuin hänen aineellista ympäristöään. Mahdollisimman totaalisen kasvatuksen on oltava siinä apuna.

Vanhempain kasvatuksen sisällys

On täysin mahdotonta rajoittaa vanhempain kasvatuksen sisällystä millään tyhjentävällä määritelmällä, sillä ne kysymykset, joissa vanhempia kasvatetaan, ovat

varsin moninaiset. Ei siis ole mitään määrättyä opetusainetta tai –aineryhmää, jonka perusteella vanhempain kasvatusta voitaisiin erottaa omaksi alueekseen. Kuten kasvatusta yleensäkin, käyttää tämä sen lasten vanhemmille tarkoitettu haara hyväkseen aineistoa useiden eri tieteiden piiristä. Psykologia, lääketiede ja sosiologia mainittakoon tässä vain eräinä tärkeimmistä. Jo se seikka, että vanhempain kasvatukseen osallistuvat lukuisat eri organisaatiot, viittaa siihen, että milloin yhtä, milloin toista asiaa pidetään etualalla. Jopa PTA:tkin eroavat ohjelmissaan suuresti toisistaan: joissakin yhdistyksissä on varsinainen vanhempain kasvatusta rajoittunut pääasiassa siihen yhteistoiminnallisuuden harjoitukseen, joka on seuraus yhteisistä ponnisteluista esimerkiksi leikkikentän tai koulukirjaston aikaansaamiseksi, toisissa taas keskitytään lähinnä ravitsemusasioihin tai mahdollisesti lapsen eri kehityskausien psykologiaan. Jokainen paikallinen yhdistys on vapaa valitsemaan ohjelmansa omien tietojensa tarpeidensa mukaan.

Jonkinlainen yleiskäsitys siitä, mikä muodostaa vanhempain kasvatuksen sisällyksen, saataneen parhaiten lähtemällä liikkeen yleisimmin tunnustetuista kasvatustavoitteista. Verrattain kokoavina mainitsen tässä ne viisi tavoitetta, jotka Helen Witmer esittää tutkielmassaan ”*The Field of Parent Education*” (s. 4). Hänen tutkimustensa mukaan on vanhempain kasvatuksen pyrkimyksenä:

- 1) tulkita vanhemmille niitä specialistien tutkimustuloksia, jotka koskevat lasta ja perhe-elämää,
- 2) modifioida tai muuttaa vanhempien asenteita lapsiinsa ja heidän käyttäytymiseensä nähden,
- 3) toimia terapeuttisena keinona henkilökohtaisen sopeutumattomuuden lievittämiseksi,
- 4) herättää vanhemmissa harrastusta yhteiskunnallisiin asioihin päämääränä virkeä, valistunut ja aktiivisesti mukana toimivista kansalaisista muodostunut demokratia ja

- 5) antaa vanhemmille tilaisuus yhteisissä kokouksissa lausua julki käsityksensä tavoista sekä koettaa sovittaa näitä käsityksiään nykyisiin olosuhteisiin ja suuntauksiin.

Vanhempia on siis kasvatettava kaikissa niissä asioissa, jotka edistävät mainittujen päämäärien saavuttamista. Ohjelma on laaja, ja voi näyttää siltä, että vanhempia on kasvatettava, jotta lapset saisivat paremman kasvatuksen. Toisin sanoen voi näyttää siltä, että vanhempain kasvatuksessa huomion polttopiste on siirtynyt tai siirtymässä lapsesta vanhempiin itseensä. Tähän onkin eräillä tahoilla kiinnitetty huomiota. On kuitenkin helppo havaita, että esimerkiksi yllä mainitut viisi tavoitetta kaikki lopulta ja nimenomaisesti tarkoittavat myös lapsen parasta. Kaksi enimmäistä ilmoitavat sen suoranaistemmin, mutta muissakin on yhteys ilmeinen. Niinpä vanhempain henkilökohtainen sopeutumattomuus on lasten huonon kasvatuksen tavallisin syy. Vanhempain harrastus yhteiskunnallisiin asioihin taas on välttämätön, jotta voitaisiin luoda kaikille lapsille onnellisempi nykyisyys ja tulevaisuus. Viides tavoite vastakohdaksi kolmannelle tähtää lähinnä sen sopeutumattomuuden lievittämiseen, joka johtuu ristiriidasta toisaalta tapojen muuttumisen, toisaalta niihin liittyvien vanhoillisten käsitysten säilymisen välillä, minkä sopeutumattomuuden uhrina luonnollisesti myös on kasvava nuoriso.

Vanhempain kasvatuksen kaikkien erikoistavoitteiden päämääränä on siis lasten onni ja menestys, mutta edellä mainittu polttopisteen siirtyminen on kuitenkin huomion arvoinen seikka sikäli, että se osoittaa tämän kasvatusliikkeen kiinnittävän ennistä enemmän huomiota syihin oireiden asemasta. Turha taas on käydä väittelemään siitä, onko vanhempain kehittäminen harmonisemmiksi persoonallisuuksiksi ja paremmiksi yhteiskunnan jäseniksi muuttumassa välitavoitteesta päätavoitteeksi. Nykyisin yhä enemmän vallalle pääsevää käsitystä kasvatustyön totaalisuudesta vastaa mahdollisimman aktiivinen kasvatus läpi koko ”rintaman”, kehdosta hautaan. Mikä koituu yhden ikäkauden hyväksi, koituu toisenkin hyväksi.

Ensimmäinen Witmerin luettelemista kasvatustavoitteista, specialistien tutkimustulosten tulkitseminen vanhemmille, on aiheellista kahdestakin syystä mainita ensimmäisenä. Lasta ja ylipäänsä perhe-elämää koskevien tietojen saaminen on alusta lähtien ollut lähimpänä virikkeenä niillä vanhemmilla, jotka ovat ryhtyneet itselleen kasvatusta hankkimaan. He ovat tahtoneet tietää, miten lasta on ruokittava sen ensimmäisinä ikävuosina ja miten sitä on parhaiten totutettava tavalliseen elämän rutiiniin. Tai he ovat tahtoneet tietää, mitä on tehtävä, kun lapsi ei tottele, kun se riitelee toisten lasten kanssa, kyselee ”sopimattomia” tai yleensä jollakin tavoin häiritsee kodin rauhaa. Nimenomaan kurinpidolliset seikat ovat olleet monen vanhemman epätietoisuuden ja huolen aiheena.

Sen lisäksi että tietojen ja ohjeiden saaminen on ollut päämotiivina kasvatuksen etsimisessä, on sillä myös tärkeä sijansa itse kasvatustyössä. Vaikka tässä ei laajemmin selostetakaan niitä eri tiedon aloja, jotka vanhempain kasvatuksessa on katsottu tärkeiksi, on kuitenkin syytä kosketella hiukan psykologiaa. Varsinkin lapsipsykologia, jonka maineikas historia Amerikassa alkoi samoihin aikoihin kuin vanhempain kasvatukseen, on ollut jatkuvasti vanhempien opiskelun kohteena. Mainittakoon, että Stanley Hall oli eräs huomattavimpia esitelmäsiijöitä Äitien kongressissa v. 1897 ja että PTA:n nykyinen virallinen aikakauslehti ”*National Parent-Teacher*” sisältää runsaasti tunnettujen kasvatopsykologien kirjoituksia. Voi sanoa, että vanhempain kasvatuksen yleissisällyks on osaksi riippunut juuri siitä, mikä psykologinen suunta on milloinkin ollut vallitsevana.¹ Koska liikkeen alkutaival oli behaviorismin kukoistus-aikaa, katsottiin erikoisen tärkeäksi opettaa vanhemmille, miten lapsia oli harjoitettava kaikkiin niihin eri taitoihin ja käyttäytymistapoihin, joita pidettiin tavoiteltavina. Kehityopsykologian päästessä vaikuttamaan luovuttiin taas Tällaisen ”treenauksen” liiallisesta arvostamisesta ja kiinnitettiin enemmän huomiota siihen luonnolliseen kasvuun, jota lapsessa kehitysvaiheittain tapahtuu, ei vain fysiologisessa, vaan myös älyllisessä, sosiaalisessa ja emotionaalisessa suhteessa. Tällöin pyrittiin erikoisesti huolehtimaan siitä, että mainitulle kasvulle oli olemassa mahdollisimman hyvät

¹ Ralph G. Eckert, *Handbook on Parent Education*, ss. 2-3.

edellytykset, ja tästä syystä korostettiin hyvän ravinnon, liikunnan, levon ja sosiaalisen kehityksen merkitystä ja suositeltiin runsasta vapautta. Viime aikoina taas on dynaamisen psykologian vaikutuksesta muutettu painopistettä ja siirrytty tutkimaan sitä perustavien fysiologisten ja psykologisten tarpeiden dynamiikkaa, joka on inhimillisten sopeutumattomuusprobleemien taustana. Tämän mukaisesti on vanhempainkasvatuksen yhä keskeisemmäksi sisällöksi tullut ei vain lapsen, vaan myös vanhempien omien tarpeiden ja toiveiden ymmärtäminen ja niiden sopeuttaminen elämän välttämättömyyksiin. Tämän hetken polttopisteessä ovat näin ollen sopeutumattomuusprobleemit toisin sanoen se psykologian haara, joka tunnetaan mielen terveydenhoidon nimellä. Tästä huolimatta ei suinkaan ole heitetty yli laidan kaikkea muuta. Niinpä ovat ravitsemusprobleemit ja kaikkinaiset kotitaloutta koskevat kysymykset jatkuvasti mielenkiinnon kohteena. Sukupuolikasvatus, sosiaalihygienia, radion ja television vaikutus lapsen kehitykseen, liikenneturvallisuus ja kansainväliset suhteet mainittakoon tässä vielä eräinä aktuelleina kysymyksinä, jotka osoittavat ohjelman tavatonta laajuutta.

Mutta edistykselliset kasvatussuunnat Amerikassa ovat järjestelmällisesti väheksyneet pelkän tietojen jakamisen ja mieleenpainamisen kasvatuksellisuutta. Kasvatuksen ja oppimisen kriteerinä eivät ole tiedot sinänsä, vaan muuttunut käyttäytymisen. Käytöksen taas katsotaan perustuvan ainakin yhtä suuressa ellei suuremmassa määrässä emotionaalisiin asenteisiin kuin järkeen. Jotta nyt siis saataisiin aikaan todellista vanhempainkasvatusta, ei riitä, että äidit ja isät saavat uutta tietoa, jonka he ensimmäisessä pulmatilanteessa voivat päätellä teoreetikkojen haihatteluksi tai ainakin omaan tapaukseensa soveltumattomaksi viisaudeksi. Tiedollisen valistuksen oleellisena osana vanhempainkasvatuksessa täytyy olla tiedon tulkitseminen sillä tavalla, että se ei jää vanhemmille jonkinlaiseksi ulkokohtaiseksi opinkappaleeksi, jonka he voivat teoriassa hyväksyä, mutta joka ei kuitenkaan pääse vaikuttamaan käytännössä. Varsinainen tulkitsemistehtävä heidän on kuitenkin suoritettava itse.

Eräs niitä seikkoja, joita koko aikuiskasvatuksessa, mutta varsinkin vanhempain kasvatuksessa on erikoisesti tähdennetty, on se periaate, että probleemeihimme ei ole olemassa mitään yleispäteviä vastauksia ja ettei kasvattaja tai opintoryhmän johtaja saa myöskään käydä sellaisia antamaan. Sääntöjä, jotka voitaisiin sovelluttaa poikkeuksetta jokaiseen lapseen, on ani harvoja. Tärkeimpänä näistä on mainittu rakkauten tarve: jokaisen lapsen on saatava tuntea, että häntä rakastetaan, että vanhemmat hyväksyvät hänet hänen vioistaankin huolimatta. Tämä taas on yhteydessä sen turvallisuuden tunteen kanssa, joka mielen terveydenhoidossa näyttelee niin tärkeää osaa: lapsi, joka tuntee olevansa hyväksytty ja rakastettu, ei pyri kehittämään niitä erilaisia puolustusmekanismeja, jotka vakiintuessaan johtavat lievempiin tai vakavampiin neurooseihin ja ovat aina yksilön henkisen kypsymisen esteenä.

Mutta vaikkakin on olemassa tällainen yleinen tausta ja sen lisäksi paljon erikoistietoja, joista vanhempien on oltava selvillä, vaaditaan paljon muuta, ennen kuin he kykenevät probleeminsa ratkaisemaan. Ennen kaikkea heidän on vähitellen opittava ymmärtämään paremmin omien lastensa kokonaiskäyttäytymistä, näkemään heidän yksityiset vikansa ja hyvät puolensakin renkaina syy- ja seuraussuhteen ketjussa. Koska tuo ketju taas tavallisesti johtaa vanhempien omaan käyttäytymiseen, on heidän yhtä lailla opittava oman itsensä ymmärtämistä, näkemään syitä ja seurauksia omissakin reagointitavoissaan. Mutta tällaista laajaa ymmärtämystä ei vanhemmille voida työntää ulkoa päin minkään psykologisenkaan tiedon avulla, vaan heidän on se omilla ponnisteluillaan saavutettava. Vasta silloin voi toivoa, että he modifioivat tai muuttavat asenteitaan lapsiaan kohtaan, mikä oli Witmerin toiseksi mainitsema kasvatustavoite. Kun kolmaskin tavoite, vanhempien henkilökohtaisen sopeutumattomuuden lievittäminen, on ilmeisesti yhteydessä edelliseen, tulee vastattavaksi kysymys, miten siis on kasvatettava vanhempia, jotta he omilla ponnisteluillaan saavuttaisivat sen näkemyksen, joka on todellisen kasvatuksen välttämätön edellytys, koska mikään specialistien tieto ei siihen sellaisenaan riitä. Tämä taas siirtää kysymyksen vanhempain kasvatuksen sisällyksestä kysymykseksi sen metodeista, johon seuraavassa siirrytäänkin. Kuitenkin jo tässä on sanottava, että nuo kaksi, sisällyks ja metodi,

ovat vanhempien kasvatuksessa niin kiinteästi toisiinsa kietoutuneita asioita, että tuntuu keinotekoiselta pyrkiä erottamaan niitä jyrkästi toisistaan. Varsinkin ne kasvatustavoitteet, jotka liittyvät vanhempien toimintaan ja sopeutumiseen yhteiskunnallisessa elämässä, ovat melkein pä suoranaisia seurauksia kasvatustavan asian mukaisesta käytöstä. Niinpä metodeista puhuttaessa jatkuu itse asiassa myös sisällön kuvailu.

Vanhempien kasvatustavan menetelmät

Vanhempien kasvatustavan on oleellisimmalta osaltaan ryhmäkasvatustavan tai pikemminkin ryhmän itsekasvatustavan. On kyllä olemassa menettelytapoja, joiden avulla vanhempia lähestytään henkilökohtaisesti kahdenkeskisessä kosketuksessa, mutta vaikka tämä ”vaikeiden tapauksien” kyseessä ollen onkin ehdottomasti suotavin menettely, ei se käytännöllisistä syistä voi tulla kysymykseen kovin suuressa mittakaavassa. On myös mahdollista esimerkiksi kirjallisuuden tai radion välityksellä antaa vanhemmille valistustavan heidän omassa kotipiirissään ilman muiden vanhempien välitöntä mukanaoloa. Mutta se opiskelumuoto, joka muodostaa vanhempien kasvatustavan todellisen rungon, on ns. keskustelu-opintoryhmä. Tämä ei ole vain yleisimminkin käytännössä oleva menetelmä, vaan myöskin se perusta, jolle vanhempien kasvattajat ovat pääasiassa rakentaneet koko kasvatustavanfilosofiansa.

”Ihmiset noudattavat elämässään vain niitä ihanteita, joita he itse todella ymmärtävät, ja toteuttavat tehokkaasti vain sellaisia suunnitelmia, joiden laatimisessa he ovat olleet mukana. Vain silloin he omaksuvat jonkin asenteen tai katsomustavan, kun heillä on ollut tilaisuus sitä itse kehittää.”¹ Tämä yleinen periaate, joka on osa demokraattista ideologiaa, on esitetty myös keskustelun kasvatustavan arvon todistena ja selityksenä. Koska keskustelu juuri antaa kullekin osanottajalle tilaisuuden tuoda julki omat mielipiteensä samalla pakottaen hänet tarkistamaan niiden oikeutusta ryhmän laajemman kokemuksen valossa, joutuu hän todella omakohtaisesti osallistumaan käsiteltävän kysymyksen selvittelyyn ja siten myötävaikuttamaan sen

¹ Harrison Sackett Elliott, *The Process of Group Thinking*, s. 5.

käsityskannan tai asenteen kehittelyyn, johon ryhmä päätyy. Keskustelu sinänsä, kun sitä hyvin johdetaan, vaikuttaa stimuloivasti ryhmän ajatteluun, voipa sanoa, että se suorastaan opettaa ajattelemaan. Niinpä monelle osanottajalle hänen yrittäessään pukea ajatuksiaan sanoiksi voi ensi kertaa selvittää, mitä käsityksiä ja asenteita hänellä todellisuudessa on ollut, mistä taas seuraa, että itse käsiteltävä probleemi voi joutua aivan uuteen valaistukseen.

Nimitys ”opintoryhmä” taas tarkoittaa sitä, että asian pohdinta ei rajoitu vain siihen kokemukseen ja siihen tietoon tai luuloon, joka vanhemmilla sattuu olemaan, vaan milloin huomataan, että jossakin kohdassa tarvitaan faktoja tai asiantuntijan mielipidettä, tästä otetaan selvä. Jos asiantuntijatkin ovat eri mieltä, kuten usein sattuu, pohditaan ja vertaillaan näitä eri käsityksiä. Lisäksi vanhemmat tavallisesti havaitsevat, että päästäkseen selville oman lapsensa käyttäytymisen erilaisista syistä heidän on huomioitava tarkemmin lapsiaan, itseään ja niitä tilanteita, joissa kyseessä olevaa käyttäytymistä ilmenee. Tämä on sitäkin tärkeämpää, koska pintapuolinen tieto voi saattaa jotkut hätäilevät vanhemmat näkemään probleemeja sielläkin, missä niitä ei ole, aivan kuten lääkärikirjan innokas lukija helposti löytää itsestään kaikki esitetyt oireet.

Ei siis riitä, että vanhemmat kirjoista, luennoista tai toisiltaan voivat oppia, mitkä erilaiset syyt tavallisimmin tulevat kysymykseen käyttäytymispulmia selvitettäessä, vaan heidän on nimenomaan perehdyttävä omaan tilanteeseensa näiden tietojen valossa. Näin ollen ei yleensä pyritäkään ratkaisemaan asioita yhdessä keskustelutilaisuudessa, vaan kyseessä on todellinen opiskelu. Ja kun tällainen opiskelu otetaan vakavasti, voi myös toivoa sen avartavan vanhempien näkemystä niin paljon, että heidän asenteensa lapsiin muuttuu. Esimerkkinä voi mainita tapauksen, jolloin kyseessä on suhtautuminen lapsen itsepäisyyteen. Jollakin vanhemmalla voi probleemin suurin piirtein jo ratkaista tieto, että hänen lapsensa on juuri siinä iässä, jolloin useimmat normaalit lapset uhmaavat vanhempiansa tahtoa. Mutta joillakin toisilla vanhemmilla voi olla tarpeen pitempi opiskelu. Heillä on saattanut olla varma käsitys,

että paras tapa kohdella itsepäistä lasta on osoittaa sitä kohtaan johdonmukaista lujuuutta ja ankaruutta ja siten murtaa sen ”paha luonto”. Kun asiaan tarkemmin perehdytään, otetaan selville erilaisia itsepäisyyden syitä ja myös tarkastetaan lähemmin niitä näköjään hyviä tuloksia, joita mainitunlaisella lujuuudella on saavutettu, on erittäin todennäköistä, että vanhempien käsityskanta ja suhtautuminen asiaan muuttuu.

Kun keskustelussa tavallisesti käy ilmi, että ne lasten viat, jotka ovat jonkun vanhemman mieltä painaneet, ovat aivan yleisiä muidenkin ihmisten lapsilla ja ”paremmissakin perheissä”, seuraa tästä useimmiten helpotuksen tunne: vanhemman mielen kireys lievenee ja tämä voi jo sinänsä helpottaa sitä kiristynyttä ja ärtynyttä suhdetta, joka usein vallitsee vanhemman ja lapsen välillä aiheuttaen kaikkea ”pahan-tapaisuutta”. Liiallisesta huolestumisesta vapautunut vanhempi oppii näet aivan uudella tavalla iloitsemaan lapsestaan ja kiinnostumaan tämän myönteisistä ominaisuuksista ja lahjoista, jotka ehkä ovat jääneet paisuteltujen vikojen peittoon, ja se koi-tuu tietysti kummankin osapuolen onneksi. Vanhempi voi myös vapautua aika tavallises-ta liiallisen uhrautuvaisuuden kompleksista ja löytää enemmän aikaa sellaisille omille harrastuksillensa, joiden tuottama tyydytys on oleellinen hänen omalle mielen-terveydelleen.

Jos keskusteluryhmään saadaan luoduksi miellyttävän epävirallisuuden ilmapiiri, jossa vanhempien on helppo ”ilmaista itseään” ja jossa heidän välilleen syntyy ystävällistä kosketusta ja yhteistoiminnallisuutta, katsotaan tämän suoranaistekin edistävän vanhempien mielenterveyttä. Tällä on nimittäin kaikki ne hyvät seuraukset, mitä yleensäkin odotetaan ulospäin kääntyneestä sosiaalisuudesta. Taitavasti johdettu keskustelu on jo omiaan harjaannuttamaan vanhempia yhteiselämän taitoon, koska heidän on opittava kuuntelemaan toistenkin mielipiteitä ja huomaamaan erehdyksiä omissaan. Lisäksi tulee yhteinen pyrkimys asiain avaraan ymmärrykseen ja objektiiviseen arvioimiseen, joka on omiaan vapauttamaan ahtaasta minä-keskeisyydestä ja itseensä sulkeutuneesta toivottomuudesta. Sitä paitsi keskustelussa päädytään usein erilaisiin yhteisiin suunnitelmiin, joiden toteuttaminen vaatii runsaasti käytännöllistä-

kin yhteistyötä, olipa sitten kyseessä lämpimän ruoan jakelun järjestäminen kouluun tai sellainen suurisuuntaisempi yritys kuin esimerkiksi lastenneuvolan perustaminen yhdyskuntaan. Tällaiset omin voimin aikaansaadut parannukset ovat omiaan antamaan vanhemmille itseluottamusta, mikä on jälleen eräs mielenterveyden tunnusmerkki. Sen vastakohta, epävarmuuden ja turvattomuuden tunne, katsotaan nimittäin kaiken sopeutumattomuuden perussyyksi ja pohjavireeksi. Keskustelumethodin voisi päätellä edistävän kolmantena mainittua vanhempain kasvatuksen tavoitetta, vanhempien henkilökohtaisen sopeutumattomuuden lievittämistä. Mutta samalla se on myös suoranaista kasvatusta demokratiaan.

Paitsi vanhempien yhteistä keskustelua ja suunnittelua, joka jo palvelee ikään kuin demokratian harjoituskenttänä, ovat yllä mainitut, aluksi ehkä vaatimattomatkin yhteisyritykset alkuna suuremmille ja kauaskantoisemmille tavoitteille. Itseluottamuksen kasvaessa lisääntyy näet samalla alttius ottaa omakohtaista vastuuta yleisluontoisempienkin asioiden paremmasta hoidosta. Yhteistoiminta vanhempien ja koulun välillä, joka tulee myöhemmin erikseen käsiteltäväksi, on tietysti lähimpiä tavoitteita ja sellaisenaan jo erittäin tärkeä saavutus. Mainittakoon tässä vain sen seikan suuri merkitys, että kaksi lapsen elämässä niin tärkeitä kasvatustekijää kuin koti ja koulu ovat tietoisia toistensa pyrkimyksistä ja toimivat samaan suuntaan. Mutta nykyisin on yhä enemmän etualalla suuntaus laajentaa tämä yhteistoiminta käsittämään myös kyseessä oleva yhdyskunta erilaisine sosiaalisine elimineen. Eiväthän koti ja koulu ole mitään erillisiä linnoituksia, jotka saavat jäädä tietämättömiksi tai piittaamattomiksi siitä, millä tavoin muu yhteiskunta osallistuu heidän lastensa kasvatukseen. Esimerkiksi katu on ”kasvatustekijänä” varteen otettava seikka, ja koska se useimmiten on negatiivinen tekijä, vaatii se sitäkin suurempaa huomiota. Mutta vastuuta on puolin ja toisin. Ei yhteiskuntakaan saa jäädä välinpitämättömäksi siitä, millä tavoin se myötävaikuttaa kodin ja koulun kasvatustyöhön. Nämä ovat kaikki asioita, jotka vanhempien keskusteluryhmissä tulevat tavallisesti esille, ja kun amerikkalainen kasvatustekijä samoin kuin amerikkalainen mentaliteetti on yleensä käytäntöön, toimintaan tähtäävää, on sanoista vain lyhyt askel tekoihin. Tästä on mm.

PTA-yhdistysten toiminta antanut runsaita näytteitä. Mainittakoon vain, että ne ovat usein olleet mukana vaikuttamassa sellaisten lainsäädännöllistenkin asiain ratkaisuun, jotka jollakin tavalla ovat koskeneet lasten parasta. Kun siis vanhempain kasvatuksen yhtenä tavoitteena on herättää vanhemmissa harrastusta yhteiskunnallisiin asioihin päämääränä virkeä ja valistunut demokratia, ei tämä ole suinkaan pelkkä kilahtava fraasi.

Keskustelumethodin osuus Witmerin viimeksi mainitseman kasvatustavoitteen saavuttamiseksi on vieläkin suoranaisempi kuin edellä käsitellyistä tavoitteista kyseen ollen. Sen mukaan näet vanhempain kasvatuksen yhtenä päämääränä on aikaansaada (kirjaimellisesti kääntäen) ”forum”, jolla vanhemmat voivat julkilausua käsityksensä tavoista, ”mores”, ja koettaa soveltaa niitä nykyisiin olosuhteisiin ja suuntauksiin. Tämä tavoite tuntuu vapaasti käännettynä sisältävän juuri vaatimuksen, että vanhempain kasvatuksessa on käytettävä keskustelumethodia. Methodista on todennäköisesti tehty tavoite juuri siitä syystä, että se on käytännössä osoittanut arvonsa – mikä aikajärjestys muuten pitänee paikkansa muidenkin tavoitteiden määrittelystä. Joka tapauksessa on vanhempien keskusteluryhmä sellainen ihanteellinen forum, jolla mainitunlainen käsitysten julkilausuminen voi tapahtua mahdollisimman kasvatuksellisissa kehyksissä.

Vanhempien käsitysten sopeuttaminen oleviin oloihin on taas se prosessi, jota juuri dynaamisessa yhteiskunnassa on edistettävä, jotta aineellisen ja henkisen kulttuurin epätasaisesta kehityksestä johtuvaa kitkaa voitaisiin pienentää. Siitä seikasta, että kyseessä oleva sopeutumattomuus koskee koko yhteiskuntaa ja on siis tavallaan yliyksilöllistä, johtuu, että mahdollisimman laajojen kansalaisryhmien olisi osallistuttava kysymyksen käsittelyyn. Yhteiskunnan laajimpana ”ammattiryhmänä” juuri vanhemmat voivat ja heidän tulee tähän prosessiin myötävaikuttaa. Probleemi onkin heille erittäin läheinen, koska kodit juuri ovat nopeiden aineellisten muutosten vuoksi joutuneet vaihtamaan funktioitaan ja kohtaamaan kasvatuksellisia pulmia, jotka olivat suhteellisen harvinaisia stabiilissa agraariyhteiskunnassa.

Esimerkkinä mainittakoon sellainen tyypillisesti amerikkalainen probleemi kuin ajokortti-ikäisen nuorison oikeus käyttää perheen autoa. Näennäisestä vähäpätöisyydestään huolimatta se kytkeytyy moniin tapoja, mores, koskeviin katsomuksiin ja kuuluu oleellisena osana kysymykseen kodin harjoittamasta valvonnasta ja viime kädessä kysymykseen perhesuhteiden demokraattisuudesta. Koska auto on useinkin välineenä nuorten tyttöjen ja poikien yhteisten huviretkien toimeenpanossa, kohdistuu keskustelu tavallisesti huomattavalta osalta sukupuolimoraaliin ja –kasvatukseen, alaan, jolla ”aatamin aikuiset” käsitykset ovat kukkeimmillaan. Mutta ainakin yhtä vaikea on kysymys kodin demokraattisuudesta, eivätkä sen vaikeutta vähiten lisää ne äärimmäiset, anarkiaan johtaneet kokeilut, joita vastustajat voivat runsaasti käyttää ”todistusmateriaalina”. Ja kuitenkin kotikasvatuksen perinnäinen auktoritatiivisuus on selvässä ristiriidassa kaikkien uudempien kasvatuksellisten suuntausten kanssa.

Kysymys kotikasvatuksen demokratisoinnista tarjoaa myös hyvän esimerkin käsiteltyjen kasvatustavoitteiden toisiinsa kietoutumisesta. Se on näet eräs niitä tavallisia problemeja, joiden ratkaisuun ei riitä minkään yksityisen tavoitteen saavuttaminen, vaan johon tarvitaan vanhempain kasvatusta koko laajuudessaan. Se vaatii esimerkiksi psykologian ja psykiatrian tarjoamia tietoja liiallisen auktoritatiivisuuden haitallisista vaikutuksista mm. lapsen itsetuottamukseen ja aloitekykyyn. Se vaatii vanhempain omaa käsitteiden ja mielipiteiden selvittelyä sekä tarkkaa lastensa huomiointia. Se vaatii vanhempien lisääntyvää oman itsensä ymmärtämistä, joka sitten voi johtaa muuttuneisiin asenteisiin ja parempaan mielenterveyteen. Se vaatii myös sitä omakohtaista demokratian harjoitusta, johon yhteistoiminta muiden vanhempien kanssa antaa tilaisuuden sekä kaikkien yhteistä pyrkimystä sopeutua henkisesti aineellisten muutosten maailmaan. Ja tätä kaikkea vaatiessaan se vaatii ikään kuin jonkinlaisena koossa pitävänä voimana ja kannustajana sitä jatkuvaa, asiallista mielipiteiden ja kokemusten vaihtoa toisten vanhempien kanssa, joka muodostaa keskustelumethodin ytimen. Edellä esiintynyt kasvatustavoitteiden toisistaan erottelu on siis tapahtunut lähinnä deskriptiivisyysyistä: tosiasiallisesti ne kuuluvat yhteen ja tukevat toinen toisiaan. Ja keskustelumethodi on niiden yhteisenä kiintokohtana.

Vanhempain kasvatuksen tavoitteet on tietysti määritelty monin eri tavoin, mutta näihin määritelmiin ei tavallisesti sisälly näkökohtia, jotka eivät jo yllä olisi tulleet jossakin muodossa esille ja jotka eivät siis olisi yhtä lailla edistettävissä keskustelumenetödin avulla. Tämä pitää paikkansa esimerkiksi siitä yleismääritelmästä, joka esiintyy Kalifornian opetusministeriön julkaiseman *Vanhempain kasvatuksen käsikirjan (Handbook on Parent Education)* alkulauseessa ja joka kuuluu seuraavasti: ”Vanhempain kasvatus, niin kuin se nykyään laajasti käsitetään, tarkoittaa ennen kaikkea suhteiden parantamista – vanhempien välisen suhteen, joka määrää kodin emotionaalisen ilmapiirin, vanhemman ja lapsen välisen suhteen, koska lapsen käytöstä määrää paljon enemmän hänen tuntemis- kuin hänen ajattelutapansa, vanhempien ja opettajien välisen suhteen, niin että he suuremman yhteistoiminnallisuuden vallitessa voisivat auttaa lasta saavuttamaan kasvupotentiaalinsa hänen kullakin kehitysteasteellaan.” Suhteiden parantaminen on sitä kasvatusta sopeutumiseen ja yhteistoiminnallisuuteen, joka edellä on jo ollut puheena, joten se ei tuo kuvaan olennaisesti uusia aineksia. Sikäli tämä määritelmä kuitenkin on huomion arvoinen, että se tuo keskitetysti ilmi nykyisen vanhempain kasvatuksen painopisteen.

Keskusteluryhmien saama suosio Amerikassa ei suinkaan rajoitu vain vanhempain kasvatukseen, sillä metodiahan viljellään yhä enemmän myös koulukasvatuksessa. Mutta varsinkin erilaisissa aikuiskasvatuksen muodoissa sen käyttö on saanut suurta huomiota ja kannatusta. Koska aikuiset jo omaamiensa mielipiteiden ja kokemusten vuoksi eivät ilman muuta omaksu ulkoapäin annettua ”valistusta”, tarvitaan jonkinlainen selvittely- ja assimilaatioprosessi, johon he voivat itse osallistua. Toisaalta kukin yksilö viettää niin suuren osan elämästään kanssaihminen muodostamisissa ryhmissä, että hän tarvitsee harjaannusta ryhmäajattelussa. Tällä ei suinkaan tarkoiteta lauma-ajattelua, joka antaa kovaäänisimmän propagandan määrätä suuntansa, vaan päinvastoin kriitillistä, yhteistoiminnallista ajattelua, jonka tulos ylittää sen, mihin yksityinen ryhmän jäsen olisi yksinään pystynyt. Se sama suorainen vaikutus, joka keskustelumethodilla vanhempain kasvatuksessa katsotaan olevan ei vain osanottajien itseilmaisuu- ja ajattelukykyyn, vaan myös heidän sosiaaliseen

orientoitumiseensa ja sopeutumiseensa, tunnustetaan myös muissa kasvatuksellisissa piireissä. Katsotaanpa tällaiset ”sivutuotteet” tärkeämmiksikin kuin joidenkin ”kirjoihin vietävien” tulosten saavuttaminen. Metodin vaikutusta osanottajien itsetuntemukseen ja tiedonhalun herättämiseen korostaa mm. seuraava lausunto: ”Lopputulokset, jotka yksityinen ryhmän jäsen saavuttaa, ovat vähemmän merkitseviä kuin hänen omien kykyjensä ja puutteidensa toteaminen ja halu jatkuvaan opiskeluun.”¹

Toisaalta on huomautettava, että vaikka keskustelumetodi saavuttaakin parhaat tuloksensa pienissä, hyvin johdetuissa opintoryhmissä, ei sen käyttö kuitenkaan rajoitu vain näihin. Se on hyvin suosittu metodi myös muissa kasvatuksellisissa tilaisuuksissa kuten esimerkiksi PTA:n kuukausikokouksissa. Tilanteesta riippuen se voi muodostaa kokouksen tärkeimmän osan tai myös palvella vain vähäisempänä muun ohjelman täydennyksenä.

Lopuksi voi vielä mainita, että keskustelumetodin olennaisia periaatteita sovelletaan siihen kahdenkeskiseenkin kasvatustilanteeseen, joka myös tulee kysymykseen vanhempain kasvatuksessa. Tällöinkin on näet yhteistoiminnallinen ajattelu ja pohdinta oleellisena puolena keskustelussa. Oli toisena osapuolena sitten opettaja, pappi tai esimerkiksi sosiaalisen työn tekijä, ei hänen pitäisi sanella vanhemmalle suoranaisia ohjeita, vaan lähinnä auttaa häntä selvittämään itselleen, mistä on kysymys, ja ohjata häntä löytämään omat ratkaisunsa. Samalla linjalla toimivat jopa varsin monet psykiatrit, joiden käyttämä ”ei-direktiivinen” menetelmä perustuu samaan uskoon, että ihmisessä, sairaassakin, on rakentavia voimia, jotka on ehdottomasti saatava toimimaan mukana, ennen kuin parantumista voidaan toivoa.

Keskustelumetodi on siis tehokas ja monipuolinen kasvatuksen välittäjä. Mutta kuten jokaisella metodilla tälläkin on oma tekniikkansa, jonka hallitsemisesta menestys riippuu. Tätä todistavat jo ne lukuisat oppaat ja käsikirjat, jotka selostavat keskustelumenetelmiä, ja ne lukuisat kurssit, joita esimerkiksi yliopistot järjestävät samaa tarkoitusta varten. Toisenlaatuisena todistuksena ovat lisäksi ne epäonnistumiset,

¹ Thomas Fansler, *Teaching Adults by Discussion*, s. 18.

joita myös on saatu kokea. On siis syytä luoda katsaus tähän tekniikkakysymyksenkin, ennen kaikkea keskusteluopintoryhmän hoitoon, vaikkei siinä olekaan monia näkökohtia, jotka johtuisivat nimenomaan vanhempain kasvatuksesta ja siis poikkeaisivat muista vastaavista amerikkalaisen aikuiskasvatuksen menetelmistä.

Keskusteluopintoryhmän organisointi ja tekniikka

Opintoryhmän organisoiminen voi saada alkunsa kahdelta suunnalta, joko jonkin vanhempain kasvatusta harrastavan järjestön aloitteesta tai vanhempien omasta keskuudesta. Edellisessä tapauksessa nimittää järjestö tavallisesti jonkun sopivan henkilön tulevan opintoryhmän puheenjohtajaksi, ja muutamien järjestöjen jäsenten avustuksella tämä käy sitten värväämään asiasta kiinnostuneiden vaikutusvaltaisten henkilöiden tukea. Eräs tapa tehdä asia nopeasti tunnetuksi ja herättää siihen kiinnostusta on järjestää tämän aatteen merkeissä yksipäiväinen ”instituutti”, johon kutsutaan joku spesialisti puhujaksi ja järjestetään lisäksi pari huolellisesti suunniteltua näyte-keskusteluryhmää paikkakunnan omista voimista, kasvattajista, papeista, lastenlääkäreistä, psykologeista ym. Instituutin päättyessä pyydetään niitä henkilöitä yleisöstä, jotka haluavat liittyä opintoryhmän jäseniksi, jättämään nimensä ja osoitteensa. Mikäli takana oleva järjestö on PTA, tulee opintoryhmään liittyvien olla tämän järjestön jäseniä, mutta mainittu jäsenyys on avoinna jokaiselle aikuiselle kansalaiselle, oli hänellä lapsia tai ei.

Vielä lähempänä vanhempain kasvatuksen demokraattista alkuperää on organisointi silloin, kun se lähtee vanhempien omasta aloitteesta. Alkusysäyksenä voi olla pelkkä epävirallinen juttelu muutamien vanhempien kesken ja jonkun tällöin lausuma ajatus, että olisi syytä puhua samasta asiasta muidenkin vanhempien kanssa. Aloitteen tekijät muodostavat suunnittelukomitean ja kutsuvat avukseen esimerkiksi koulun ja kirjaston edustajia. Sitten komitean jäsenet innostavat muita vanhempia mukaan ja hankkivat ryhmälle keskustelun johtajan. Opintoryhmän vallassa on, haluaako se liittyä PTA-yhdistykseen tai ylipäätensä mihinkään järjestöön.

Lähtipä opintoryhmän organisointi sitten ”ylhäältä” tai ”alhaalta”, tulee keskustelun johtajaksi useimmissa tapauksissa joku ”maallikko”, eli siis henkilö, jolla ei ole perusteellista opillista koulutusta tehtävänsä. Tällainen maallikkojohtaja on usein joku vanhemmista, jolla on jonkinlaista kokemusta ryhmän johtamisessa tai jolla ainakin katsotaan olevan siihen tarvittavat ominaisuudet. Paitsi sitä harjoitusta, jonka työ sinänsä antaa, koetetaan maallikkojohtajalle myös järjestää tilaisuutta osallistua valmentaviin kursseihin tai muuten saada asiantuntevaa apua. Hänen kuuluu myös omata tai hankkia verrattain laajat yleisluontoiset tiedot kasvatuksellisista asioista, mutta sen sijaan ei ole lainkaan tarpeellista, että hänellä olisi asiantuntijan syviä tietoja. Tämä on yhteydessä sen jo aikaisemmin mainitun periaatteen kanssa, että vanhempien ei tule saada valmiita vastauksia ryhmän johtajalta, vaan että heidän on lähinnä omilla ponnistuksillaan saavutettava tarpeellinen ymmärtämys ja sitten itse ratkaistava probleeminsa.

Ensimmäisessä kokouksessa valitaan johtajalle tavallisesti pari apulaista, jotka huolehtivat keskustelutilaisuuksien tiedoittamisesta vanhemmille, pöytäkirjan pidosta ja kirjojen ynnä muiden tarpeellisten apuvälineiden hankkimisesta ja jakamisesta ryhmälle. Ryhmän osanottajamäärä koetetaan rajoittaa 25:een, koska muuten yksityisten jäsenten aktiivinen osallistuminen keskusteluun käy vaikeaksi. Jos halukkaita mukaan tulijoita on enemmän, järjestetään useampia ryhmiä.

Kokoontumispaikka saadaan tavallisesti koulusta, kirkosta, kirjastosta, jostakin kerhosta tai jonkun jäsenen kodista. Osanottajista riippuu, miten usein he haluavat kokoontua ja miten kauan opiskeluaan jatkaa, mutta suotavana pidetään, että jo alussa määrätään jokin päätepiste, koska se pitää ryhmän paremmin koossa.

Koska vanhempain kasvatus kuten aikuiskasvatus yleensäkin perustuu vapaaehtoisuuteen, on erittäin tärkeätä, että käsiteltävät asiat todella kiinnostavat vanhempia. Kun opiskelu tyydyttää jotakin heidän tietoisesti tuntemaansa tarvetta, se tuntuu heistä myös vaivan arvoiselta. Tästä syystä laaditaan ohjelma mieluummin vanhempien ilmaisemien toivomusten pohjalla. Tämä on siltäkin kannalta suotavaa, että vanhemmat, muutkin kuin aloitteen tekijät, tällöin joutuvat jo alkuvaiheessa oma-

kohtaisesti osallistumaan ryhmän toimintaan, joten heidän harrastuksensa asiaan vahvistuu. Yleisen demokraattisuuden kannaltakin on tämä menettely suositeltavin.

Vanhempien toivomusten selville saamiseksi taas käytetään erilaisia menetelmiä. Amerikkalaisten kovin suosima kyselykaavake on tässäkin eräänä apuneuvona. Valittaviksi asetetut kysymykset on voitu suunnitella muualla saavutettujen kokemusten pohjalla, mutta ryhmän johtaja ja hänen apulaisensa ovat myös voineet epävirallisesti keskustella useiden vanhempien kanssa asiasta ja siten kerätä ehdotuksia. Tosin kyllä järjestetään ohjelmia myös ”ylhäältä päin”, vanhempia kuulematta, esimerkiksi juuri muualta saatuihin kokemuksiin nojautuen tai ehkäpä PTA:n keskusliiton jakelemien ehdotusten pohjalla, mutta tämän menettelyn ei kuitenkaan katsota olevan sopusoinnussa vanhempain kasvatuksen filosofian kanssa. Enemmän tämän mukaisena ja psykologisesti perustellumpana pidetään sellaista menettelyä, että aletaan joistakin vanhempien innokkaasti puoltamista kysymyksistä, olivat nämä miten epäolennaisia tai pinnallisia tahansa, mutta ei suunnitella niiden varaan pitkää ohjelmaa. Kun sitten näitä kysymyksiä käsiteltäessä päästään vähän ”pinnan alle” ja vanhemmille itselleen selviää paremmin, mitä he kipeimmin tarvitsevat, rakennetaan jatko-ohjelma näin todettujen syvempien tarpeiden pohjalle. Tällaista joustavuutta pidetään välttämättömänä siitä syystä, että esimerkiksi juuri inhimillisiin suhteisiin liittyvät sopeutumattomuusprobleemit ovat sen luontoisia, etteivät vanhemmat yleensä ole niistä selvästi tietoisia, vaan antavat pelkkien oireiden johtaa itseään harhaan. Samaa joustavuutta vaaditaan ryhmän johtajalta vielä yksityisissä kokouksissakin. Keskustelu voi näet poiketa syrjään siltä päälinjalta, jota hän on ajatellut noudattaa, mutta jos se näyttää pohjautuvan vanhempien tietoisiin tarpeisiin, on hänen osattava mukautua.

Keskustelumethodin teknillinen puoli keskittyy luonnollisesti ennen muita ryhmän johtajaan. Koska vanhempien keskustelusta saama hyöty on yleensä suorassa suhteessa heidän yksilölliseen panokseensa, on johtajan eräänä lähimpänä tehtävänä huolehtia keskustelun aktiivisuudesta ja tasaisesta jakautumisesta osanottajien kesken. Hänen tulee pitää yllä tasapainoa milloin vetämällä mukaan hiljaisia, milloin hillitsemällä liian puheliaita, milloin taas itse täyttämällä aukkoja. Tämä kaikki vaatii

häneltä mitä suurinta tahdikkuutta ja joustavuutta. Koska maallikkojohtaja on yleensä vain joku vanhemmista, ei hänellä ole sellaista haitallista auktoriteettia, joka jo alkuun estäisi ryhmän jäseniä vapaasti ilmaisemasta mielipiteitään. Silti riippuu suuressa määrin hänen persoonallisuudestaan, saadaanko aikaan sellainen luonteva ja ystävällinen ilmapiiri, jossa näkökantoja voidaan ilmaista päätytmättä kiihkoisiin väittelyihin tai yksilöllisiin emotionaalisiin purkauksiin. Koska juuri perhesuhteet ovat monelle kipeitä asioita, on varovaisuus sitäkin tarpeellisempaa. Objektiivisemmän sävyn saavuttamiseksi suositellaan usein tapaa, että henkilökohtaisista kokemuksista ja omien lasten käytöksestä puhuttaisiin yleensä persoonattomassa muodossa. Tämä suojelee lapsiakin ikävältä julkisuudelta.

Samalla kun johtajan on huolellisesti varottava esiintymästä muuna kuin maallikkona, on hänen kuitenkin kyettävä erottamaan pääasiat sivuasioista ja siten pysyttämään keskustelu jonkinlaisilla yleisillä raiteilla. Hänen on myös pidettävä huolta siitä, ettei eksytä hedelmättömään väittelyyn faktoista, jotka voidaan ottaa selville. Faktoistahan ei ylipäänsä voidakaan keskustella, vaan ainoastaan niiden tulkinnasta tai sovelluttamisesta, mutta toisaalta niiden antama tuki on oleellinen keskustelun asialliselle etenemiselle. Juuri johtajan on oltava erikoisen vireä huomaamaan, missä kohden ryhmän tiedollista taustaa on täydennettävä, jotta vältyttäisiin yksipuolisuudelta tai suoranaiselta haihattelulta.

Keskustelun asiallinen eteneminen ei kuitenkaan ole pelkästään johtajan vastuulla, vaan ryhmä on kokonaisuudessaankin saatava kiinnittämään siihen huomiota. Eräänä keinona suositellaan tapaa, että yksi jäsen kussakin istunnossa keskittyy huomioimaan juuri yllä mainittuja ”ulkonaisia” seikkoja ja keskustelun päätyttyä antaa niistä arvostelunsa. Toisena tapana voidaan käyttää ryhmän yhteisesti suorittamaa loppuarvostelua, joka voi tapahtua joko keskustellen tai siten, että kukin täyttää asiaa koskevan kyselykaavakkeen. Näin menetellen koulutetaan myös uusia maallikkojohtajia.

Lisätietojen ja lisävirikkeiden hankkiminen, joka on keskustelun oleellinen täydennys, voi tapahtua monin eri tavoin. Lähinnä tulevat tällöin kysymykseen kirjalliset

julkaisut. Varsinaisen alaan liittyvän kirjallisuuden lisäksi on olemassa runsaasti lentolehtisiä ja muita pikku julkaisuja, joita voidaan helposti jakaa ryhmän osanottajille. PTA-yhdistysten keskusliitto ”National Congress of Parents and Teachers” on mm. huolehtinut tällaisen materiaalin julkaisemisesta, mutta sen lisäksi monet muut yhdistykset ja liitot ovat toimineet samaan suuntaan. Kaikkein käyttökelpoisinta materiaalia tarjoaa juuri PTA-yhdistysten kuukausijulkaisu ”*National Parent-Teacher*”, jonka jokaisessa numerossa on kolme keskeistä artikkelia suunniteltu erikoisesti keskusteluryhmiä varten. Yksi artikkeleista kuuluu alle kouluikäisiä, toinen kouluikäisiä ja kolmas nuoruusikäisiä lapsia käsittelevään kirjoitussarjaan, ja kuhunkin on liitetty lehden loppusivuille sijoitettu ”opintokurssiohjelma”. Tässä ohjelmassa on kolme osaa: ensimmäinen esittää keskusteltavaksi sopivia kysymyksiä, jotka joko suorastaan pohjautuvat artikkeliin tai ovat siitä johdettavissa, toinen antaa käytännöllisiä ryhmän johtoon liittyviä ohjeita, joissa on huomioon otettu asianomaisen artikkelin aiheesta johtuvat vaatimukset, ja kolmantena on luettelo samaa aihetta käsittelevästä uusimmasta kirjallisuudesta. Maallikkojohtajille, joiden opillinen pätevyys on rajoitettu, nämä artikkelit opinto-ohjelmineen ovat erittäin suureksi avuksi, ja artikkelin etukäteen lukeminen antaa myös muille osanottajille paremmat edellytykset hyötyä keskustelusta. – Se milloin osanottajien olisi parasta perehtyä keskustelun aihetta käsittelevään kirjallisuuteen on muuten kysymys, josta ollaan hyvin eri mieltä. Jotkut kasvattajat katsovat, että sen olisi aina tapahduttava ennen keskustelua, toiset taas ovat sitä mieltä, että vasta keskustelun jälkeen on olemassa tarvittava mielenkiinto asiaan, ja kolmansien mielestä on tietenkin ”molempi parempi”.

Paitsi kirjallisuuden avulla voidaan opiskelua täydentää monia muitakin apuneuvoja käyttäen. Näistäkin antavat ”*National Parent-Teacher*” –lehden opinto-ohjelmat valaisevia viittauksia. Usein voi keskustelun aihe olla sen luontoinen, että on asiallista pyytää mukaan joku alan asiantuntija, jolle voidaan kohdistaa faktoja koskevat kysymykset. Tällaisina asiantuntijoina voivat toimia esimerkiksi lääkärit, sosiaalisen työn tekijät, opettajat, kouluhoitajat, papit, psykologit tai psykiatrit. Joskus on myös paikallaan pyytää heiltä luentoa. Niinpä ”*National Parent-Teacher*” –lehden

artikkeliin ”*Milloin lapsi on todellinen probleemi?*” liittyvissä ohjeissa sanotaan, ettei ole viisasta ryhtyä käsittelemään tällaista aihetta, ellei saada jotakuta psykologia kysymyksen esittelijäksi ja keskustelun johtajaksi, ja vielä silloinkin on tarpeen mitä suurin varovaisuus keskustelun säilyttämiseksi objektiivisella, realistisella tasolla. Luentoja pidetään hyödyllisenä varsinkin silloin, kun johonkin probleemiin käydään ensi kertaa käsiksi. Laajojen kysymysten esittelyä varten voidaan myös järjestää luentosarjoja.

Luentojenkin yhteyteen järjestetään tavallisesti keskusteluperiodi, mutta jos keskustelu on huomattavasti tärkeämmällä tilalla kuin edellä käyvä luento, käytetään nimitystä forum.

Eräs kaikkein suosituimpia keskustelumethodin muunnelmia on ns. ”panel discussion”. Varsinkin jos ryhmä on suuri, katsotaan paremmaksi valita noin neljästä kahdeksaan henkeä, jotka edustavat erilaisia näkökulmia, jonkinlaisen ”pyöreän pöydän” ääreen hoitamaan keskustelua oman johtajansa johdolla. Muut kuuntelevat vierestä, kunnes tulee yleisen keskustelun vuoro, jolle omistetaan noin kolmannes kokousajasta, ja jonka aikana saadaan tehdä kysymyksiä ”panelille” yleensä tai sen yksityisille jäsenille. Panelin puheenjohtaja ja jäsenet on valittava huolellisesti ottamalla huomioon juuri keskusteltava asia, ja heidät on nimettävä niin ajoissa, että he voivat kunnolla valmistautua tehtäväänsä. Heidän ei tule pitää puheita, vaan puheenvuorojen pitäisi rajoittua kahdesta kolmeen minuuttiin kerrallaan, ja keskustelun sävyn pitäisi olla mahdollisimman vapaata ja epävirallista. Paitsi ryhmän omista jäsenistä paneli voidaan muodostaa myös vierailevista asiantuntijoista tai molemmista yhteisesti. Artikkeleihin ”*Uran valinta*” liittyvissä ohjeissa ”*National Parent-Teacher*” suosittelee panelia, jossa ovat edustettuina nuoriso itse, heidän vanhempansa, opettajansa, tulevat työnantajansa ja ammatinvalinnan ohjaajansa.

Toinen väkilukuisissa tilaisuuksissa suosittu menetelmä on ns. ”surinaryhmä” eli ”66-metodi”. Siinä yleisö kokouksen alussa tai jolloinkin sen alkupuolella jaetaan pieniin ryhmiin, joista jokainen hiljaisella äänellä keskustelee omassa piirissään ja valitsee yhden joukostaan esittämään, mitä pääkysymyksen näkökohtaa ryhmä

haluaisi yleiskokouksen käsittelevän. (Alkumuodossa kuuden hengen ryhmät keskustelivat kuuden minuutin ajan, josta aiheutui nimi 66-metodi.) Tällöin nekin vanhemmat, jotka suuressa joukossa eivät tulisi suutansa avanneiksi, voivat esittää oman probleeminsa ainakin pikku ryhmässä. Toisaalta saadaan yleiskäsittelyyn kysymyksiä, jotka todennäköisesti ovat oleellisempia kuin ne kysymykset, joita jotkut suulaat osanottajat olisivat suoralta kädeltä ehdottaneet. Tämä menetelmä sopii varsinkin silloin, kun ryhmän jäsenmäärä on 20:n ja 60:n välillä. Sen suurempia eivät opintoryhmät tietysti olekaan, mutta koska menetelmää voidaan käyttää tilapäisissäkin kokouksissa, on vielä olemassa muunnos, joka sopii 60-120 henkeä käsittävään istuntoon. Tällöin surinaryhmien valitut edustajat kokoontuvat vielä viidestä kuuteen hengen ryhmiin neuvottelemaan ja valitsevat sitten kukin oman puhemiehen. Näin valitut puhemiehet muodostavat panelin, ja jos pääkysymyksenä on esimerkiksi kurinpito, niin kukin heistä käsittelee asiaa sen kurinpidollisen probleemin näkökulmasta, josta hänen ryhmänsä on ollut eniten kiinnostunut.

Luennon ja panelin välimuoto on ns. symposium. Siihen ottaa osaa useampia asiantuntijoita, jotka vuoron perään pitävät lyhyen, noin viidestä kahteenkymmeneen minuuttia kestävän esityksen käsiteltävän asian eri puolista. Sen jälkeen seuraa yleinen keskustelu. Tämän menetelmän avulla voidaan mm. eriävät mielipiteet jostakin asiasta tuoda jyrkemmin esille tai käsitellä jotakin probleemia eri ikäkausittain tai muista eri näkökulmista. Yleensä tämä menetelmä on kuitenkin paljon vähemmän suosittu kuin epävirallisempi paneli, eikä sen pohjalla ole läheskään yhtä helppoa saada käyntiin luontevaa keskustelua.

Kasvavaa huomiota keskustelukysymyksen elävöittäjänä on saavuttanut tyypillisen probleemitilanteen draamallinen esittäminen, ns. roolinäyttely tai sosiodraama. Tämä tapahtuu siten, että tilanne kuvataan lyhyesti ryhmälle, josta sitten jotkut tarjoutuvat improvisoiden näyttelemään kyseessä olevat roolit ilman edellä käypää harjoittelua. Kyseessä voi olla esimerkiksi äidin ja tyttären välinen erimielisyys, joka koskee jälkimmäisen myöhäisiä kotiintuloja. Joku vanhemmista voi siis esittää äitiä ja joku toinen tytärtä kummankin pyrkiessä mahdollisimman hyvin eläytymään

osaansa annettujen viitteiden mukaisesti, riippumatta siitä, mitkä asianomaisen omat mielipiteet sattuvat olemaan. Muu ryhmä seuraa tarkasti kohtausta huomioiden äidin ja tyttären reagoinnit toistensa väitteisiin ja tunteen ilmauksiin. Kun sitten kohtausta on päättynyt tai ryhmän johtaja on sen sopivaksi katsomallaan hetkellä katkaissut, syntyy yleensä hyvin vilkas keskustelu asiasta. Koska havaintoesimerkkinä on tapaus, jota kaikki läsnäolijat ovat vierestä seuranneet, ei niin helposti eksytä pois pääasiastakaan kuin vähemmän havainnollisen lähtökohdan ollessa kyseessä. Se vaara taas, että ryhdyttäisiin arvostelemaan osien näyttämöllistä suoritusta, voidaan välttää ryhmää hiukan ”kouluttamalla”. Yleisen havainnollisuuden ohella on taas lisäetuna vielä se tasapuolisuus, jolla kummankin osapuolen näkökannat on tuotu esille.

Sosiodraaman hyväksikäyttäminen on vielä jatkuvan kehityksen asteella, mutta nyt jo siitä on olemassa erilaisia variaatioita. Niinpä voidaan pyytää kaikkia katselijoita huomioimaan erikoisesti jotakin määrättyä puolta kohtauksesta ja sitten esittämään tästä arvostelunsa. Voidaan myös pyytää yhtä osaa katselijoista keskittymään erikoisesti yhteen rooliin, toista toiseen, ja lopuksi ilmaisemaan käsityksensä siitä, millä paremmalla tavalla tilanne olisi voitu hoitaa. Sama tilanne voidaan sitten esittää uutena kohtauksena muuttaen ”pohjapiirustusta” haluttuun suuntaan ja antaen kaikki roolit tai osa niistä eri henkilöille. Tämän jälkeen ryhmällä on havainnollista vertailumateriaalia.

Kaikkein tehokkaimmin katsotaan roolien näyttelemisen vaikuttavan itse esittäjiin, varsinkin silloin kun he joutuvat osiin, jotka ovat heidän omien katsomustensa vastaisia. Paremminkin kuin mikään sivusta nähty tai kuultu esimerkki voi tällainen tunteenomaisen eläytyminen toisin ajattelevan henkilön osaan avata silmät ymmärtämään hänen asemaansa ja vaikuttimiaan. Esimerkkinä tästä selostaa kalifornialainen ”*Vanhempain kasvatuksen käsikirja*” mm. tapauksen eräästä koulumiehestä, joka oli terävästi arvostellut joidenkin naimattomien opettajien haluttomuutta hoitaa sukupuoliopetusta. Jouduttuaan jossakin PTA-kokouksessa esittämään juuri sellaisen opettajan osaa lavastetussa tilanteessa mainittu henkilö oli saanut kerrassaan uuden näkemyksen asiasta. Sama käsikirja, joka muuten suhtautuu roolinäyttelyyn mahdol-

lisuuksiin optimistisemmin kuin jotkin muut ”auktoriteetit”, viittaa vielä siihenkin mahdollisuuteen, että tätä menetelmää voidaan ehkä aikaa myöten soveltaa myös perheen ”sisäiseen” käyttöön.

Aivan erikseen ovat sitten valmiit pikku näytelmät, joita opintoryhmät joskus esittävät keskustelun pohjaksi. Edellisestä poiketen näiden esitys yleensä harjoitellaan etukäteen.

Erittäin yleinen lisäapuneuvo on nykyään opetusfilmi. Vanhempain kasvatukseen soveltuvia filmejä on jo saatavana aika runsaasti, ja niiden käyttötettä kehitetään jatkuvasti. Tärkeänä pidetään, että ryhmän johtaja näkee filmin etukäteen, suunnittelee useita keskeisiä kysymyksiä keskustelua varten ja esittelee asiallisesti filmin. Esittelyn yhteydessä hän voi jo pyytää vanhempia kiinnittämään erikoista huomiota johonkin tai joihinkin pääkysymyksiin. Samoin kuin sosiodraaman yhteydessä voidaan kuuntelijat jakaa ryhmiin, joista kukin seuraa erikoisesti yhden henkilön käyttäytymistä. Opetusfilmi sopii erittäin hyvin juuri keskusteluryhmien ohjelmaan, sillä yleensä katsotaan, ettei filmin pelkkä näkeminen vastaa vielä lainkaan sen tarkoitusta, vaan että sitä on myös analysoitava. Toisaalta filmillä on suhteellisen suuri vetovoima yleisöön, mikä seikka myös on huomion arvoinen, koskapa vielä paljon enemmän vanhempia olisi saatava opiskeluun mukaan.

Radion ja television kasvatuksellisia ohjelmia käytetään tavallisimmin hyväksi sillä tavoin, että opintoryhmän jäsenet seuraavat niitä kotonaan ja kokoontuvat vasta keskustelua varten. Useissa USA:n valtioissa on suunniteltu tällaisia radiolähetysohjelmia juuri vanhempien opintoryhmiä silmällä pitäen, joten on myös saatavana niihin liittyviä opinto-ohjekirjasia, jotka tarjoavat jälleen maallikkojohtajalle arvokasta apua. On myös se mahdollisuus, että radio-ohjelma otetaan magnetofoninauhalle ja tällä tavoin esitetään itse kokouksessa. Samaa keinoa käyttäen voidaan kokouksissa esittää jonkun specialistin mielipiteitä, joka ei itse voi olla läsnä tilaisuudessa.

Gramofonilevyille äänitetyt tilanteet saattavat myös sopivasti vilkastuttaa keskustelua ja tarjota uusia näkökohtia. Tätä apuneuvoa on käytetty mm. valaisemaan seksuaalikasvatukseen liittyviä kysymyksiä.

Kaikkia yllä mainittuja menetelmiä ja teknillisiä apuneuvoja voidaan vanhempain kasvatuksessa tietysti käyttää keskusteluopintoryhmien ulkopuolellakin. Alaan liittyvää kirjallisuutta lukevat muutkin kuin opintoryhmien jäsenet, radion järjestämiä specialistien luentoja ja paneleita kuuntelee niin ikään monin verroin laajempi yleisö, ja PTA-yhdistysten säännölliset kokoukset, joita on tavallisesti kerran kuussa, käyttävät useimpia mainituista keinoista olematta silti varsinaisia opintoryhmiä. Nämä ulkonaiset keinot eivät siis ole millään tavoin tunnusomaisia juuri keskusteluryhmälle: osoittaa vain metodin joustavuutta, että se voi käyttää hyväkseen vaihtelevia probleemin ”lähestymistapoja”. Sen painopiste on kuitenkin muualla, nimittäin siinä henkilökohtaisessa aktiivisessa osanotossa, johon mielipiteiden vaihto antaa tilaisuuden. Niinpä voi pelkällä haastavalla väitteellä tai ajatuksia herättävällä kysymyksellä alettu keskustelu hyvin hoidettuna muodostua antoisammaksi kasvatustilaisuudeksi kuin jokin teknillisesti monimutkaisempi istunto.

Läheisesti metodin henkeen liittyvä piirre ilmenee myös siinä, että keskustelun päättymisen ei merkitse asian loppuun käsittelyä. Opiskelu jatkuu jonkin aikaa samalla yleisellä linjalla, olkoonpa sen kohteena sitten sellainen probleemi kuin tottelemattomuus, sisarusten riitely, vanhempien kärsimättömyys tai esimerkiksi syöminen ja ruokahalu. Ei riitä, että näistä asioista vain puhutaan, vaan niitä on myös huomioitava käytännössä. Niinpä tottelemattomuutta pohtivalla ryhmällä saattaa olla kotitehtävänä selostuksen laatiminen yhden päivän kokemuksista selvästi annettujen käskyjen suhteen. Mainitaan lyhyesti, mitä käskyjä annettiin, miksi ne annettiin, toteltiinko niitä ja toteltiinko alttiisti vai vastaan väittäen. Selostus voi myös koskea viikon aikana sattuneita tottelemattomuustapauksia maininnoin siitä, mistä syystä lapsi todennäköisesti oli tottelematon. Niin ikään voidaan antaa tehtäväksi käytännössä kokeilla niitä periaatteita, joihin ryhmä keskustelussaan on päätenyt, ja kommentoida sitten saavutetun menestyksen tai mahdollisen epäonnistumisen syitä.

Eräs tärkeä keskusteluopintoryhmän muunnos on järjestänyt huomioonkin ryhmätoiminnaksi liittämällä opiskelun lastentarhojen (nursery schools) yhteyteen. Tavallisimmin tässä menetellään siten, että lastentarhassa olevien pienokaisten äidit

tulevat kerran viikossa ryhmänä seuraamaan lasten leikkiä ja että he sitten joko heti aamupäiväleikkitunnin jälkeen (lasten lepotauon aikana) tai yhtenä iltana viikossa kokoontuvat keskustelemaan huomioistaan. Leikkitunnin aikana voivat äidit vuoro- tellen toimia lasten kaitsijoina, niin että muut voivat opettajan johdolla syventyä huomiointiin. Opettaja voi tällöin käytännössä osoittaa vanhemmille erilaisia tapoja suhtautua lasten probleemeihin, samalla kuin hän ohjaa ja innostaa heitä tekemään huomioita ja kirjallisia merkintöjä lähinnä oman lapsensa käyttäytymisestä. Opettaja lukee myös merkinnöt ja niiden tulkinnat lisäten omat huomautuksensa ja palauttaa ne seuraavalla viikolla. Jonkin kuukauden kuluttua äidit käyvät läpi näin kertyneet huomionsa ja tekevät niistä yhteenvedon. Kunkin keskustelun aikana on tavallisesti yksi lapsista erikoisesti tarkastelun alaisena, ja tällöin pitäisi asianomaisen lapsen isän myös olla mukana ryhmässä. Lisäksi saatetaan eri tarkkailuryhmien vanhemmille ja opettajille järjestää yhteisiä luentosarjoja täydentämään tätä kasvatuksen muotoa. Huomautettakoon vielä, että kun tämän kasvatustoiminnan merkitys on tullut tunne- tuksi, on huomiointilastentarhoja perustettu nimenomaan vanhempain kasvatusta silmällä pitäen. Onpa niitä perustettu joihinkin oppikouluihinkin avioliitto- ja perhe- elämäkurssien ”laboratorioiksi”.

Keskustelumethodin osallistumisperiaatteen mukaisia ovat tietysti ne monet käy- täännölliset yhteisyritykset, joihin vanhemmat voivat keskustelustaan siirtyä. Jos on kysymyksessä esimerkiksi elokuvien vaikutus lapsiin, voivat vanhemmat ryhtyä toimenpiteisiin parempien, lapsille sopivien filmien saamiseksi paikkakunnalle. Samoin voi kysymys lasten hyödyllisemmästä loma-aikojen vietosta tai vaikkapa liikenneturvallisuudesta johtaa käytännölliseen yhteistoimintaan. Tällaisia asioita ajamaan valitut komiteat ovat myös rinnastettavissa keskusteluopintoryhmiin, ja mukana olo niissä katsotaan hyväksi vanhempain kasvatukseksi.

Vaikka keskusteluopintoryhmiin kuuluvat vanhemmat eivät olekaan ehkä luku- määräisesti enemmistönä niiden isien ja äitien joukossa, jotka vanhempain kasvatusta jossakin muodossaan tavoittaa, edustavat nämä ryhmät kuitenkin kyseessä olevan kasvatustoiminnan aktiivisinta ja tehokkainta muotoa, vanhempain kasvatusta ”työ-

vaatteissaan”. Kuitenkaan ei voida jättää mainitsematta, että keskusteluryhmämetodilla on vastustajiakin. Koska olisi paljon helpompaa saada ohjeet suoraan auktoriteetilta, eivät monet vanhemmat näe keskustelussa muuta kuin yhteisen tietämättömyyden vatvomista. Koska myös ryhmän johtajan, varsinkin jos hän on alaansa syvästi perehtynyt, olisi usein paljon helpompi selviytyä tilanteesta antamalla suoria toimintaohjeita, sen sijaan että koettaisi johtaa vanhempia itse löytämään ratkaisunsa, voi hänkin olla taipuvainen pitämään keskustelua pitkäväteisenä kiertotienä, jonka perille viemisestä ei ole tietoa. Kun ei myöskään ole mitään luotettavia ja samalla helppokäyttöisiä menetelmiä, joiden avulla vanhempien oppimista voitaisiin mitata, ei ole helppoa käydä vaientamaan vastustajia numerotietoihin perustuvilla faktoilla. Kuitenkin on niiden rintama, jotka luottavat metodin tehoon, huomattavan vahva. Jonkinlaisilta kompromisseilta voivat silti näyttää ne metodin muunnokset, joissa ”autoritaarista materiaalia” on yhdistetty keskusteluryhmien ohjelmaan. Mutta riippuu kunkin ohjelman hoidosta, ennen kaikkea mukaan sisällytetyn keskustelun aktiivisuudesta, onko jouduttu tinkimään omatoimisen osallistumisen periaatteesta vai onko spesialistin osuus käsitettävä sellaiseksi asiaan kuuluvaksi antoisaksi lisäksi, jolla on paikkansa kaikessa vakavassa opiskelussa.

Koska etempänä seuraavassa katsauksessa PTA:n toimintaan annetaan runsaasti esimerkkejä erilaisista vanhempain kasvatuksen työmuodoista, ei metodikysymystä tässä käsitellä pitemmälti. Huomautetaan vain, että se on kokonaisuudessaan jatkuvan kehityksen alainen asia, jonka parissa työskennellään kaikkialla, missä vanhempain kasvatusta on esillä. Tärkeimpiä tähän kehitykseen vaikuttavista tekijöistä on ryhmän johtajien perusteellisempi kouluttaminen, ja tätä käsitelläänkin vielä seuraavassa, yliopistojen toimintaa koskevassa luvussa, koska johtajakysymys on juuri keskeisin niistä kysymyksistä, joiden ratkaisussa korkeakoulut voivat olla vanhempain kasvatuksen tukena.

Korkeakoulujen osuus vanhempain kasvatuksessa

Kun käsitellään korkeakoulujen tehtävää ryhmän johtajien kouluttajina, ei voi jättää mainitsematta, että amerikkalainen kasvatus antaa tässä asiassa harjoitusta jo paljon ennen korkeakouluastetta. Onhan uudempien pedagogisten suuntien yhteisenä piirteenä järjestää oppilaille runsaasti tilaisuutta yhteisiin suunnitteluihin ja muihin asiallisiin keskusteluihin, joihin jokainen koetetaan saada kykijensä mukaan osallistumaan. Niinpä jo oppikoulun alaluokkalaisten keskustelutilaisuuksissa kiinnitetään huomiota keskustelun asialliseen etenemiseen, puheenvuorojen tasaiseen käyttöön jne. Tätä samaa suuntausta jatkavat sitten korkeakoulut erilaisten opintokurssiansa yhteydessä. Tuskin on sitä luentoa, joka ei antaisi kuulijoille tilaisuutta esittää asiaan liittyviä kysymyksiä tai huomautuksia ja jonka aikana tätä tilaisuutta ei myös käytettäisi. Mutta lisäksi on monet opintokurssit järjestetty alun pitäen keskusteluryhmämetodin pohjalle, sikäli kuin osanottajamäärä on siihen riittävän rajoitettu. Varsinkin aikuiskasvatukseen liittyvät kurssit on suurehkoissakin ryhmissä usein organisoitu tällä tavoin, jotta alan opiskelijat saisivat mahdollisimman paljon omakohtaista kokemusta tässä koko aikuiskasvatuksen niin suuresti suosimassa metodissa.

Suoranaisemmin nimenomaan vanhempain kasvatusta palvelevat erilaiset avio- ja perhe-elämää käsittelevät kurssit ja varsinaiset vanhempain kasvatuskurssit, joita varsinkin opettajakorkeakoulut antavat. Nämä eivät ole tarkoitettut pelkästään opettajiksi aikoville, vaan yhtä lailla opintoryhmien maallikkojohtajille. Columbia-yliopiston Teachers College'in järjestämään kurssiin ”vanhempain kasvatuksen metodeissa ja apuneuvoissa” osallistui opettajien ohella mm. sosiaalisen työn tekijöitä, pappeja, erilaisia vapaan kansansivistystyön tekijöitä ja tavallisia vanhempiakin. (Kyseessä on ns. ”graduate college”, jonka opiskelijoilla jo on alin akateeminen oppiarvo ja tavallisesti myös käytännöllistä työkokemusta.) Koska mainitun kurssin työskentelytavat valaisevat hyvin vanhempain kasvatuksen suuntaviivoja metodiikkakysymyksessä, annetaan tässä lyhyt yleiskatsaus viimevuotisen kurssin hoidosta.

Kurssi oli järjestetty keskusteluryhmäksi. Osanottajia oli viitisenkymmentä ja nämä sijoitettiin istumaan piiriin, jotta jokaisen olisi helpompi kuulla, mitä toiset sanovat. Keskustelun johtajana toimi aineen professori tai joskus hänen assistenttinsa, mutta asiantuntemuksestaan huolimatta johtaja esiintyi lähinnä maallikkojohtajana, joka varsinaisen puheenjohtajan lisäksi toi muiden tavoin oman panoksensa keskusteluun kuitenkin välttämällä kaikkia auktoritatiivisia lausuntoja. Tavallisesti keskustelu alettiin sitten, kun johtaja oli lyhyesti esitellyt kysymyksen (esim. vanhempien ja opettajien asenteet toisiinsa) ja mahdollisesti spesifioinut sen jonkin pienen probleemitilanteen muotoon (esim. vanhemman vierailu koululla silloin, kun opettajalla sattuu olemaan hyvin kiire). Keskustelussa johtaja pyrki siihen, että osanottajat puhuisivat enemmän toisilleen kuin hänelle. Psykologiset probleemit, nimenomaan vanhempien ja opettajien emotionaaliset asenteet, olivat tavallisesti keskustelussa etualalla, vaikka liikuttiinkin teknillisissä kysymyksissä. Heti kurssin alussa jaettiin jokaiselle monistettu luettelo. Erilaista vanhempain kasvatuksessa käytettävää julkaisumateriaalia aina sarjakuvalehtiin saakka oli eräissä istunnoissa nähtävänä ja arvoiteltavana, ja erilaisia keskustelumethodin muunnelmia koeteltiin käytännössä. Muutamissa istunnoissa osanottajat jaettiin noin kymmeneksi minuutiksi pienehköihin surinaryhmiin luentosalin eri puolille, ja näissä saatettiin keskustella esimerkiksi siitä, mitä puutteellisuuksia oli havaittu asianomaisen kurssin omassa keskustelutekniikassa. Sitten eri ryhmien ”valtuutetut” puhemiehet esittivät koko ryhmälle tärkeimmiksi katsotut puutteet, joista taas keskusteltiin yhdessä. Sosiodraamana näyteltiin ”ensimmäinen vanhempain kokous”, jonka opettaja on kutsunut koolle koululle. Siinä oli helpommin käsiteltävien vanhempien lisäksi edustettuina penseän vastahakoinen isä, ylitsevuotavan puhelias äiti ja sellainen äiti, joka mahdollista arvostelua peläten ”otti itseensä” ja kiireesti torjui jokaisen olettamansa syytöksen. Opettajan ja vanhemman kahdenkeskistä kontaktia valaisi kahtena versiona esitetty sosiodraama ylenmäärin huolestuneesta äidistä, joka tulee puhumaan opettajalle näpistelevästä pojastaan. Useita opetusfilmejä katsottiin ja niistä keskusteltiin eri ryhmän jäsenten toimiessa puheenjohtajina. Samoin kuunneltiin ja arvosteltiin

joitakin nauhalle otettuja radiolähetyksiä. Kurssilaisille järjestettiin myös tilaisuuksia yksitellen tai pienin ryhmin osallistua todellisiin PTA-kokouksiin. Lisäksi kirjoitettiin aineita, joiden piti lähinnä olla arviointeja sellaisista vanhempain kasvatukseen liittyvistä seikoista, joista omattiin henkilökohtaista kokemusta.

Suoranaisesti vanhempain kasvatuksen asiaa edisti myös saman korkeakoulun järjestämä kurssi ”perhesuhteiden psykologiassa”. Eräänä college’in suosituimmista kursseista se käsitti yhteensä nelisen sataa osanottajaa kaikilta eri opintolinjoilta, mistä johtuen professorin luento oli keskeisimpänä opetusvälineenä. Kuitenkin käytettiin myös joitakin niistä keinoista, joiden avulla väkirikkaissa vanhempain kokouksissakin voidaan edistää yksilöllistä osallistumista. Ensinnäkin käytettiin kuuden hengen surinaryhmiä, jotka muodostettiin paikoilta siirtymättä siten, että kolme rinnakkain istuvaa osanottajaa keskusteli kolmen edessään istuvan henkilön kanssa. Tämä tilaisuus annettiin tavallisesti istunnon jälkipuoliskon aikana, ja sitä seurasi yleinen keskustelu. Toisena muunnoksena olivat noin parikymmentä henkeä käsittävät pienoisyryhmät, jotka jo ennen istunnon alkua kokoontuivat monistettujen ohjelmien mukaisesti eri paikkoihin ja keskustelivat lähes tunnin joistakin pääprobleemin näkökohdista. Sitten kukin ryhmä valitsi edustajan paneliin, jonka esiintymiseen käytettiin istunnon toinen tunti. Paneli muodostettiin toisinaan myös etukäteen nimeämällä siihen sopiviksi katsottuja kurssin jäseniä, jotka sitten saivat aikaa valmistaa yhteisesiintymistään. Kerran muodosti tällaisen panelin ryhmä perheellisiä miehiä, jotka keskustelivat miehen asemasta kodissa. Ekskursiomahdollisuuksia järjestettiin mm. nuorisoiikeuden istuntoihin, naimattomien nuorten äitien huoltolaitokseen ja PTA-kokouksiin. Kirjoitettavat aineet taas olivat ”päiväkirjoja”, joissa jälleen tuli käsitellä kurssiin liittyviä asioita omien henkilökohtaisten kokemusten pohjalla. Se ”itsensä ymmärtäminen”, johon vanhempain kasvatukseen niin tärkeältä osalta tähtää, oli yksi tämän psykologian kurssin ilmeisiä tavoitteita.

Varsinaisen lukuvuosiohjelman lisäksi järjestävät monet yliopistot kesäkurseja, joissa myös vanhempain kasvatukseen on edustettuna. Tällaiset kesäkurssit ovatkin vanhempain kasvatuksen historiassa jo suhteellisen aikainen toimintamuoto. Niinpä

Columbia-yliopiston Teachers College aloitti niiden pidon jo v. 1922, kun taas lukukautiset kurssit alkoivat vasta v. 1930. Samassa yliopistossa on myös avio- ja perhe-elämää koskeva neuvontaosasto, jota ylläpidetään osittain tutkimustarkoituksessa. Lisäksi antavat monet college'it asiantuntija-apua ympäristössään käynnissä oleville vanhempain kasvatuksen toimintamuodoille. Tästä huolehtii varsinkin college'ien ns. "extension division", joka esimerkiksi antaa opintoryhmille neuvoja alan kirjallisuuden, filmien ja muun materiaalin valinnassa, mutta lähettää myös asiantuntijoita eri paikkakunnille avustamaan ryhmän johtajia heidän työssään. Ryhmän johtajille järjestetään myös pikakoulutuskursseja college'in toimesta, ja paikkakunnilla, joissa vanhempain kasvatustoimintaa vasta aiotaan aloittaa, järjestetään joskus todellisia keskusteluryhmän näytöksiä. Kirjeelliset kurssitkin voivat tulla kysymykseen.

Niissä täysimuotoisissa opettajacollege'eissa, joissa kodin ja koulun yhteistyön merkitys on parhaiten ymmärretty, toimii harjoituskoulun yhteydessä PTA-yhdistys, johon kaikki opettajakandidaatit kuuluvat aktiivisina jäseninä, saaden siten teoreettisen opetuksen lisäksi todellista kokemusta asiasta. Kun nämä nuoret opettajat valmistuttuaan astuvat opettajatoimeen, on heillä täten jo sellainen valmennus, joka tekee heidät kykeneviksi ja halukkaiksi omalta osaltaan edistämään vanhempain kasvatuksenkin asiaa.

Korkeakouluilla on siis tärkeä tehtävänsä vanhempain kasvatuksen edistäjinä. On kuitenkin sanottava, että vasta kaikkein progressiivisimmissä college'eissa siitä ollaan riittävästi selvillä. Toisilla on vielä pitkä matka kuljettavana, ja monet eivät ole vielä matkansa alussakaan. Niinpä on todettu, että kaksi kolmasosaa Yhdysvaltain opettajacollege'eista ei edes anna oppilailleen tietoa siitä, mitä PTA-yhdistyksissä tehdään, käytännöllisestä harjoituksesta puhumattakaan.¹ Vaikka siis otetaan huomioon sekin seikka, että korkeakoulut ovat kasvatuksellisessa suhteessa vanhoillisimmat kaikista oppilaitoksista, voi kuitenkin päätellä, että vanhempain kasvatusta ja kodin ja koulun yhteistoimintaa ovat Amerikassakin ansiokkaista saavutuksistaan

¹ Harry and Bonaro Overstreet, "Where Children Come First", s. 259.

huolimatta vielä suurelta osalta viljelemätöntä sarkaa.

PTA-yhdistysten toiminta

Alussa jo mainittiin, että vanhempain ja opettajain yhdistykset ovat jatkuvasti muodostaneet amerikkalaisen vanhempain kasvatuksen tärkeimmän elimen. Tosin niiden ohella on lukuisia laitoksia, yhdistyksiä ja liittoja, joiden toiminta-alaan kuuluu vanhempain kasvatuksen edistäminen, eikä niidenkään työtä ole aliarvioitava. Useilla kirkkokunnilla on täten omat vanhempain opintoryhmänsä, jotka voivat kokoontua seurakuntasalissa ennen tai jälkeen jumalanpalveluksen. ”The United States Office of Education” julkaisee ja levittää runsaasti vanhempain kasvatusta tarkoittavaa materiaalia sekä lähettää puhujia vanhempain konferensseihin. ”The Child Study Association of America”, joka organisoitiin jo ennen Äitien kansallista kongressia, on ollut jatkuvasti PTA:n uskollisimpia työkumppaneita lapsitutkimuksen ja vanhempain kasvatuksen alalla. Samoilla linjoilla ovat niin ikään toimineet monet kotitaloudelliset, terveydelliset ja nuorisotoiminnalliset järjestöt. Luetteloja voisi jatkaa pitkällekin, mutta sittenkin tultaisiin siihen lopputoteamukseen, että niin arvokkaita työtovereita kuin PTA:lla onkin, ei niillä millään ole ollut takanaan sellaista valtavaa, välittömästi ulottuvilla olevaa voimareserviä kuin PTA:lla on vanhemmissa ja opettajissa. Ja tätä ei muuta sekään tosiasia, että toistaiseksi suuri joukko niin vanhempia kuin opettajiaakin on vielä tämän yhteistoimintaliikkeen ulkopuolella.

PTA-yhdistysten yleisenä tarkoituksena on ollut edistää kodin ja koulun yhteistyötä lasten ja nuorison hyväksi. Nykyään tämän yhteistyön piiriin luetaan kodin ja koulun lisäksi myös yhdyskunta (community), joten virallisissa ohjelmajulistuksissakin se aina mainitaan kolmantena. Tämä kolmitahoinen yhteistoiminnallisuus on kyllä ollut liikkeen ohjelmassa alusta lähtien, mutta sen merkitys on käynyt aina selvemmäksi sitä mukaa kuin on alettu paremmin ymmärtää perinteellisen koulukasvatuksen puutteita. On esimerkiksi havaittu, että harvat ihmiset epäonnistuvat ammateissaan tai kotielämässään puuttuvan opillisen sivistyksen vuoksi verrattuna

niiden määrään, joiden epäonnistuminen johtuu erilaisista persoonallisuushäiriöistä. Esimerkiksi aloitekyvyn ja tarmon puute sekä huono sopeutuminen muihin ihmisiin ovat näyttäneet paljon suuremmiksi kompastuskiviksi kuin konsanaan vajavaiset koulutiedot. Puuttumatta tässä syvemmillä laajaan koulu-uudistuskysymykseen todetakaan vain, että edistykselliset kasvattajat ovat täten siirtyneet pois oppiainekeskeytyksen linjalta ja kiinnittäneet vastaavasti enemmän huomiota luonteen kasvatukseen ja yleensä lapsen koko persoonallisuuteen. Luonnollista on tällöin, ettei kodin ja yhdyskunnan osuutta lapsen persoonallisuuden muokkaamisessa ole voitu koulun taholta jättää huomiotta. Mitä edistyksellisempi koulu, sitä avoimempia ovat sen ovet olleet oppilaiden vanhemmille ja sitä enemmän on myös ympäröivä yhdyskunta vedetty mukaan nuorisonsa parasta valvomaan.

Koska tässä ei ole mahdollista esitellä koko PTA:n laajaa toimintaa, on valittu lähinnä eräitä käytännöllisiä näkökohtia sekä joukko valaisevia esimerkkejä, jotka ovat omiaan täydentämään yllä annettua kuvausta amerikkalaisesta vanhempainkasvatuksesta. Erikoisesti tulevat tällöin kysymykseen ne näkökohdat, jotka johtuvat siitä, että yhtenä aktiivisena osapuolena on koulun tapainen omalaatuinen yhteisö.

Ensinnäkään ei ole suinkaan ilman muuta selvää, että opettajien ja vanhempien keskinäiset suhteet ja asenteet ovat sen laatuiset, että niiden perustalle voitaisiin vaikeuksitta rakentaa hedelmällistä yhteistyötä. On paljon vanhempia, joiden koulusta saamat omakohtaiset kokemukset eivät millään tavoin innosta heitä lähempään kanssakäymiseen opettajien kanssa. He ovat ehkä itse huonosti sopeutuneet koulun kuriin ja muihin vaatimuksiin, joten koko käsite ”opettaja” edustaa heille jonkinlaista ärsyttävää arvostelumekanismia, jonka kanssa ei välitetä uudistaa tuttavuutta, vaikka suoranaista rankaisua ei enää tarvitsekaan pelätä. Toiset vanhemmat taas, jotka entisinä ”kiltteinä” oppilaina eivät ehkä kannakaan mitään kaunaa koulua kohtaan, ovat puolestaan voineet säilyttää sellaisen alemmuuden tunteen opettajia kohtaan, että pelkkä kunnioitus estää heitä tuntemasta itseään vapaiksi näiden läsnäollessa. Koska vanhemmilla myös on yleinen taipumus identifioida itsensä lastensa kanssa, voi jälkimmäisten huono käytös tai edistymisen koulussa johtaa henkilöstä riippuen

vanhempien joko aggressiivisuuteen tai välttelevään ”kanssarikollisasenteeseen”. Vaikka juuri näissä tapauksissa yhteistoiminta kodin ja koulun välillä olisi kaikkein kipeimmin tarpeen, ovat nämä ennakkoasenteet kuitenkin kompastuskivenä, joka ensin on raivattava tieltä.

Mitä taas tulee opettajien asenteisiin vanhempia kohtaa, on niissäkin paljon sel- laista, mikä on esteenä yhteistoiminnan menestymiselle. Tietoisesti tai tiedottomasti hekin voivat puolestaan pelätä vanhempien taholta tulevaa kritiikkiä, varsinkin jos heillä on tunne, ettei heidän työnsä koulussa ole ollut niin hyvää kuin sen olisi pitänyt olla. Ilman tätäkin motiivia he voivat suhtautua skeptillisesti yhteistyön mahdolli- suuksiin peläten esimerkiksi yhä lisääntyvää työtaakkaa. Aikakysymys, joka vanhem- millakin voi olla todellinen probleemi, on ylirasitettujen opettajien kohdalla sitä aivan varmasti. Toisaalta voidaan sanoa, että aikaa löytyy aina sellaiseen toimintaan, jonka välttämättömyys todella tajutaan, mutta tämän tajuamisen tiellä on vielä moninaisia seikkoja. Opettajain valmennus esimerkiksi on nykyäänkin vielä liian yksinomaisesti keskittynyt opilliseen pätevyyteen, kun taas kaikkalainen yhteistoiminnallisuus on useimmissa opettajacollege’ eissa jätetty vaille harjoitusta. Niinpä opettajat tuntevat itsensä epävarmoiksi ja haluttomiksi peläten mm. vanhempien sekaantuvan asioihin, jotka eivät lainkaan heille kuulu. Lisäksi tulevat ne yksilöt, jotka jonkinlaisen älyl- lisen snobismin vuoksi torjuvat jo pelkän ajatuksenkin yhteistyöstä vanhempien heterogeenisen lauman kanssa.

Millaisia vanhempien ja opettajien väliset negatiiviset asenteet lienevätkin, niitä on kuitenkin varsin usein olemassa ja niihin liittyy kummallakin taholla yleinen van- hoillisuus, mikä taas monessa tapauksessa on lähinnä passiivisen mukavuuden halua. Se mihin on totuttu, tuntuu turvallisimmalta ja helpoimmalta, kun taas kaiken uuden kokeilu vaatisi tarmoa kysyvää ravistautumista irti entisistä tottumuksista ja määrä- tietoista uudelleen asennoitumista. Ja tällainen ihmisten muuttaminen ei milloinkaan ole helppoa. Tästä syystä suositellaankin ensimmäisenä askeleena vähitellen ja epä- virallisesti tapahtuvaa suhteiden lähentämistä.

Menetelmiä, joiden avulla vanhemmat ja opettajat voidaan saada henkilökohtaiseen kosketukseen toistensa kanssa, on monenlaisia, ja kussakin tapauksessa erikseen on ratkaistava, mikä niistä tuntuu luontevimmalta. Tärkeintä on, ettei kumpaakaan puolta aseteta keinotekoisen pakkotilanteen eteen. Käytetyistä menetelmistä esitetään tässä joitakin tavallisimpia.

Luonnolliselta tuntuu yleensä aloittaa kosketuksen etsintä kansakoulun ensiluokkalaisten vanhemmista, sikäli kuin ei koulun yhteydessä ole lastentarhaa, missä tapauksessa aloite tehdään vieläkin aikaisemmin. Tässä vaiheessa vanhemmat ovat kaikkein kiinnostuneimpia siitä, mitä heidän lapsilleen tapahtuu koulussa, kun taas myöhemmin saatetaan vain helpotuksesta huoahtaa, kun lapset saadaan osaksi päivää pois vastuksista, hoitakoon koulu heidät, miten hyväksi näkee. Vanhemmat kutsutaan koululle jo lukuvuoden alkupuolella, joissakin kouluissa heti sisäänkirjoituksen jälkeisenä päivänä (lasten jäädessä vielä kotiin), toisissa taas sen jälkeen, kun opettajat ovat ehtineet hiukan tutustua oppilaisiinsa. Tällöin vanhemmilla on tilaisuus nähdä koko koulurakennus, lastensa luokkahuone ja ennen kaikkea näiden opettaja. Voidaan jutella lasta koskevista yhteisistä asioista ja opettajalla on erinomainen tilaisuus selostaa vuoden ohjelmaa. Koska koulun menetelmät ja kurssit ovat tavallisesti paljon toisenlaisia kuin ne, joista vanhemmilla on kokemusta, on tämä informointi erittäin huomion arvoinen asia. Tilaisuudessa voi olla myös virvokkeiden tarjoilua, jonka aikana saatetaan puhua henkilökohtaisemmistakin problemeista.

Useat koulut järjestävät jonkinlaisia vanhempien päiviä tai viikkoja, jolloin isät ja äidit ovat erikoisen tervetulleita koululle. Oppilaiden töitä on tällöin asetettu näytteille, ja vanhemmat saavat seurata lastensa esittämää ohjelmaa tai myös kuunnella oppitunteja, ja keskustelu huomioista katsotaan asiaan kuuluvaksi. Toisaalta pidetään suotavana, etteivät vanhempien vierailut koululla rajoittuisi tällaisiin määräaikoihin, vaan että he tuntisivat olevansa tervetulleita muulloinkin. Tästä syystä kiinnitetään huomiota mm. siihen, että koteihin lähetetyt tiedoitukset ja muu tilapäinen kanssakäyminen tapahtuu mahdollisimman ystävällisessä sävyssä.

Vanhempien on helpompi kääntyä koulun puoleen lapsiaan koskevissa probleemeissa, jos he tietävät siellä jonkun henkilön, jonka erikoisena tehtävänä on ylläpitää kosketusta koteihin. Siksi pidetään suotavana, että joku sopivaksi katsottu opettajakunnan jäsen toimisi tällaisena ”yhdysmiehenä”, vaikka muutkin opettajat tietysti olisivat mukana asiassa. Jos koululla on ns. ”counselor” (neuvoja tai ohjaaja), tai jos joku opettajista hoitaa tätä tehtävää osatyönään, sopii tämä välitystyö erikoisen hyvin hänelle.

Koska opettajien on monin verroin helpompi ymmärtää lasten koulukäyttäytymistä, jos he tuntevat heidän kotiolojaan, pidetään suotavana, että hekin puolestaan löytäisivät tiensä koteihin. Kun vanhemmat tottuvat ajatukseen, että tällaisia epävirallisia käyntejä tehdään jokaisen oppilaan kotiin täysin ystävällisessä tutustumistarkoituksessa, vältetään se pahaenteinen tunnelma, jonka tällainen yhteyden otto koulun taholta muuten usein synnyttäisi. Aivan ”kylmiltään” ei näitä käyntejä siis pitäisi ruveta järjestämään, ja aina on etukäteen sovittava vanhempien kanssa vierailun ajankohdasta. Kaikilla koulun asteilla on näiden epävirallisten kotikäyntien arvo niiden vaatimasta ajastakin huolimatta havaittu suureksi.

Yhä yleisemmäksi on tulemassa tapa, että kirjoitetun todistuksen asemasta pidetään kunkin oppilaan vanhemman tai vanhempien kanssa noin puolen tunnin konferenssi koululla. Katsotaan ensinnäkin, että tällainen keskustelu antaa vanhemmalle paljon selvemmän käsityksen heidän lastensa kaikinpuolisesta edistyksestä kuin paperille pantu luettelo eri aineiden arvosanoista. Toiseksi auttaa keskustelu paremmin ymmärtämään lasten vaikeuksia ja antaa siten myös puolin ja toisin virikkeitä näiden vaikeuksien tieltä raivaamiseen. Hankalin tähän systeemiin liittyvä kysymys on jälleen sen opettajalta vaatima aika. Tätä pulmaa on koetettu lievittää esimerkiksi käyttämällä näinä päivinä vain puolet koulupäivistä opetukseen, mutta paljon suurempana ”korvauksena” pidetään kuitenkin sitä hyötyä, mikä näistä konferensseista on todettu olevan lasten kasvatuksessa.

Mitä enemmän kosketusta saadaan vanhempiin, sitä useammin ilmenee, että he ovat sekä kykeneviä että halukkaita olemaan monin tavoin suoranaiseksikin avuksi

koulun työssä. Jotkut vanhemmat lähettävät lastensa mukana kouluun mielenkiintoista havaintomateriaalia, toiset tulevat itse kertomaan ensikäden kokemuksia jostakin oppikurssiin liittyvästä asiasta. Vielä he voivat järjestää autoja käytettäväksi lasten opintoretkiin tai muuten avustaa opettajia niiden toimeenpanossa. Oppilaiden harrastuskerhoille vanhemmat myös usein antavat arvokasta tukea toimimalla esimerkiksi niiden johtajina, ja joissakin kouluissa, missä lämmintä lounasta ei vielä muuten ole saatu järjestetyksi, on näinkin suuri asia voitu hoitaa vanhempien vapaaehtoisen avun turvin. Tärkeintä ei kuitenkaan ole, miten suureksi tai pieneksi avun käytännöllinen merkitys katsotaan, sillä vanhempien vähäinkin mukana olo antaa joka tapauksessa heille ja opettajille sitä yhteenkuuluvaisuuden tunnetta, joka on jatkuvan yhteistoiminnan välttämätön edellytys.

Samaa yhteenkuuluvaisuuden tunnetta kehittävät myös erilaiset seuralliset tilaisuudet, joita koululle voidaan järjestää. Niinpä joissakin kouluissa kunkin ”luokan äidit” jakautuvat neljään ryhmään, ja jokainen ryhmä järjestää lastensa avustamana yhden luokkajuhlan lukukaudessa. Myös järjestävät vanhemmat silloin tällöin lastensa avulla myyjäisiä koululle kerätäkseen rahaa johonkin lapsille tarpeelliseksi havaittuun uudistukseen. Tämän tapaiset tilaisuudet, joihin vanhempien ja opettajien lisäksi lapsetkin ottavat osaa, katsotaan arvokkaiksi siitäkin syystä, että ne antavat tilaisuuden myös siihen aikuisten ja lasten väliseen yhteistoimintaan, joka nykyisessä yhteiskunnassa pyrkii jäämään aivan liian vähäiseksi.

Hyvin monissa kouluissa suuri osa kodin ja koulun välistä yhteistyötä tapahtuu ryhmissä, jotka muodostuvat saman luokan oppilaiden vanhemmista ja opettajista. Tästä on ensinnäkin se etu, että ryhmät ovat pienempiä ja keskinäinen tutustuminen siten helpompaa, ja toiseksi on samanikäisten lasten vanhemmilla enemmän yhteisiä probleemeja. Kukin tällainen ”luokkaryhmä” valitsee tavallisesti yhden äideistä edustajakseen, jonka erikoisena tehtävänä on edistää hyviä suhteita sekä vanhempien omassa keskuudessa että heidän ja koulun välillä. Hänen tehtävänä on lisäksi saada selville vanhempien harrastukset ja erikoiset kyvyt. Ryhmän säännöllisiä kokoontu-

misia saattaa olla vain kahdesti vuodessa, mutta niissä käyty keskustelu voi olla lähtökohtana opintoryhmille, harrastuskerhoille tai muille yhteisille toimenpiteille.

Varsinainen PTA-toiminta, johon yllämainitut luokkaryhmätkin tavallisesti osana kuuluvat, keskittyy aluksi säännöllisiin kuukausikokouksiin, joissa kasvatuksellisen ohjelman lisäksi käsitellään myös viralliset asiat. Nämä kokoukset eroavat eri yhdistyksillä suuresti toisistaan, ja samakin yhdistys voi monin tavoin vaihdella ohjelmaansa. Se voi olla lähinnä rakennettu keskustelumetodille ja käyttää sen ohella lisäapuneuvoina kaikkia edellä kuvatuista muunnelmista, tai painopiste voi myös olla specialistien luennoissa. Oppilaiden esittämiä ohjelmanumeroita voi myös olla mukana, vaikkei näitä pidetäkään oleellisena piirteenä. Nykyisin on mieluummin pyrkimyksenä antaa oppilaiden osallistua itse keskusteluun, esimerkiksi esiintymällä paneleissa. Näihin kutsutaan joskus myös entisiä, jo korkeampiin oppilaitoksiin siirtyneitä oppilaita, joilla on jo hiukan välimatkaa kyseisiin probleemeihin, mutta nuorempienkin oppilaiden katsotaan voivan paljon myötävaikuttaa kysymysten tasapuoliseen käsittelyyn, vieläpä ohjelman yleiseen suunnitteluunkin. Monet oppikoulun PTA:t ottavat oppilaita yhdistyksen jäseniksikin. Joidenkin vaikeuksien mahdollisuuteen viittaa kyllä se eräässä yhdistyksessä käytetty varokeino, ettei kenenkään vanhemman ollut lupa vastata oman lapsensa puheenvuoroon eikä päinvastoin! Toisaalta saatetaan lasten mukanaoloa käyttää apuna useampien vanhempien saamiseksi kokouksiin: menestyksellisiksi ovat osoittautuneet varsinkin maaseutupaikoissa suositut ”perhekokoukset”, joissa lapset ovat mukana ohjelman alkuosassa, mutta siirtyvät keskustelun ajaksi koulun ruokailuhuoneeseen katsomaan jotakin hyvää filmiä tai mahdollisesti voimistelusaliiin harjoittelemaan kansantansseja. Lapset näet tällöin innostavat vanhempiaan runsaslukuisemmin mukaan. On kuitenkin sanottava, että varmempana runsaan osanoton takeena ovat ne vanhempien ja opettajien väliset ystävälliset kontaktit, joita erilaisilla vaatimattomilla tavoilla on ensin viljelty.

Kuukausikokousten yhteydessä on yleensä sopivin tilaisuus herättää ajatus erilaisten opintoryhmien muodostamisesta. Samoin voidaan suunnitella yhteisiä eks-

kursioita, joiden tarkoituksena on tutustuttaa vanhempia ja opettajia niihin yhteiskunnallisiin elimiin, jotka myös työskentelevät lasten ja nuorison hyväksi.

PTA voi joko yksinään tai yhteistoiminnassa muiden elinten kanssa järjestää suuremmilla paikkakunnilla vanhemmille tarkoitettuja luentosarjojakin. Luentoja on tavallisesti kerran viikossa 4-6 viikon ajan, ja luennoitsija voi olla sama koko ajan tai myös vaihtua. Yleensä on katsottu osanottajamäärän kannalta edullisemmaksi järjestää vuoden aikana useampia lyhyehköjä luentosarjoja kuin yksi pitkä. Tunnin kestävä luento seuraa tavallisesti puolesta tunnista tuntiin kestävä keskustelu, johon osallistumista arkojen yksilöiden kohdalta helpotetaan mm. siten, että yleisö saa tehdä kysymyksiään kirjallisesti. Paperilaput, joille niitä keskustelutunnin aikana kirjoitetaan, kerätään ja puheenjohtaja valitsee niistä sellaiset, jotka ovat omiaan kiinnostamaan useimpia läsnäolijoita. Sellaistakin tapaa suositellaan, että heti luennon jälkeen jakaudutaan useihin pieniin keskusteluryhmiin, joissa ilman asiantuntijan apua pohditaan virinnetä kysymyksiä.

Sellaiset vanhemmat, jotka pitävät specialistin tietoa kaikkinaista keskustelua tärkeämpänä, voivat luentojen kuuntelun lisäksi kokoontua myös lukupiireihin, joissa esimerkiksi vuorotellen selostetaan luettuja kirjoja. Vaikka keskustelu tällöin voikin jäädä hyvin vähäiseksi, on tilaisuudella kuitenkin sosiaalisen yhdessäolon tuntu, ja tätä jo yksinään pidetään kaikessa aikuiskasvatuksessa huomioon otettavana seikkana. Tällaiset lukupiirit voivat olla yhteistoiminnassa paikallisen kirjaston kanssa alan tärkeimmän kirjallisuuden hankkimiseksi kaikkien saataville. Joskus ne myös muodostavat erikoisen kirjastokomitean, jonka tehtävänä on ns. ”vanhempien hyllyn” aikaansaaminen joko koulun tai kunnan kirjastoon.

Erilaiset komiteat, kuten jo edellä on huomautettu, katsotaan tärkeäksi vanhemman kasvatuksen muodoksi. Kun niissä on yleensä pieni määrä osanottajia, tulee näet jokaisen yksilöllinen panos enemmän etualalle kuin suurissa ryhmissä. Paitsi kirjaston hyväksi ne voivat toimia mitä moninaisimpien muiden yritysten läpiviemiseksi. Mainittakoon esimerkkinä kunkin luokkaryhmän edustajien muodostama komitea, jonka tehtävänä on löytää uusia tapoja vanhempien ja opettajien välisen kosketuksen

lisäämiseksi ja joka siinä mielessä tutkii, millä tavoin he voivat parhaiten toisiaan auttaa. Toisen esimerkin tarjoaa komitea, jonka tehtävänä on tarkastaa kaikki saatavana olevat seksuaalikasvatusta ja perhesuhteita käsittelevät opetusfilmit ja valita niistä parhaat PTA-kokouksissa esitettäväksi. Yleinen ohjelmakomitea taas huolehtii kokousten suunnittelusta ja myös arvioi jälestä päin, onko niiden avulla onnistuttu lähestymään asetettuja päämääriä.

PTA:n keskusliitolla on nykyisin kolmekymmentä vakinaista komiteaa, joista kukin edistää erikoisesti oman alansa asiain hoitoa ja harrastusta sekä paikallisosastoissa että liiton kokonaistoiminnassa. Paitsi lähinnä järjestöllisiä asioita kuten jäsenyyttä, menetelmiä ja finansseja nämä komiteat voivat hoitaa mitä erilaisimpia erikoisalvoja. Yhdistyksen harrastusalan laajuutta osoittaa jo lyhyt luettelo näiden komiteain nimistä kuten: taide, terveys, alle kouluikäisten lasten huolto, vieraanvaraisuus, turvallisuus, virkistys, kansalaisuus, nuorison suojelu ja koulukasvatus. Tietenkään ei ole kysymyksessä mikään ahdas karsinoiminen, kuten käy ilmi siitäkin, että koti- ja perhe-elämä, vanhempain kasvatus ja mielen terveydenhoito ovat kolme eri komiteaa, vaikka ne suurelta osalta peittävät toisensa ja ovat sitä paitsi koko yhdistyksen toiminnan keskeisiä asioita.

Yksityisen komitean toimintatapojen valaisemiseksi mainitaan tässä joitakin keskusliiton antamia ehdotuksia paikallisille kansainvälisten suhteiden komiteoille.¹ Ensinnäkin kehoitetaan jäseniä kutsumaan ulkomaalaisia koteihinsa ja myös PTA-kokouksiin. Tavallisessa kotielämässä vanhemmat voivat edistää asiaa kiinnittämällä huomiota siihen vaikutukseen, mikä jokapäiväisellä pöytäkeskustelulla on lasten asenteisiin eri kansallisuuksiin, rotuihin ja uskontokuntiin kuuluvia ihmisiä kohtaan. Heidän pitäisi myös tutustuttaa lapsiansa muiden maiden kirjallisuuteen, musiikkiin ja muihin taiteisiin ja erikoisesti sen maan oloihin, josta heidän oma sukunsa on lähtöisin. Sekä vanhemmat että opettajat voivat auttaa lapsia kirjeenvaihtoon ulkomaalaisten lasten kanssa ja voipa yhdyskunta ottaa jonkin samankokoisen ja saman-

¹ *Parent-Teacher Manual*, ss. 148-150.

luonteisen ulkomaalaisen yhdyskunnan kummikunnakseenkin. Koulu ja yhdyskunta voivat vielä kiinnittää erikoista huomiota Yhdistyneiden kansakuntien viikon viettoon ja muutenkin tehdä tunnetuksi YK:n toimintaa. PTA-kokousten ohjelmassa voi olla paitsi paikkakunnalle saapuneiden ulkomaalaisten tai uusien siirtolaisten pieniä esityksiä kotimaansa oloista myös muiden maiden lauluja yhteislauluna, ulkomailta ostettujen esineiden näyttelyitä ja vaikka kaikkien yhteisiä kansantanssiharjoituksia joidenkin oppikoululaisten näyttäessä esimerkkiä. Myös paneli voidaan muodostaa henkilöistä, jotka ovat omalta osaltaan edistäneet kansainvälisiä suhteita, ja samoin voidaan YK:ta tai sen pyrkimyksiä kuvaavia opetusfilmejä esittää keskustelun pohjaksi. Vielä muitakin ehdotuksia on keskusliiton julkaisemassa käsikirjassa, mutta huomattava on, että se ei ainoastaan jakele ohjeita alaisilleen, vaan että se on myös omalla toiminnallaan näyttänyt suurenmoista esimerkkiä. Niinpä kasvatuksellisen toiminnan liittämistä UNESCO:n ohjelmaan pidetään huomattavalta osalta PTA:n keskusliiton ansiona, eikä sitä syyttä lueta PTA-liikkeen kunniakkaimpiin aikaansaannoksiin.¹

PTA:n alaiset opintoryhmät ja komiteat ovat vilkkaassa kosketuksessa paikallisen yhdyskunnan eri organisaatioihin. Eräs PTA:n nimettyjä tehtäviä onkin toimia koordinoivana elimenä yhdyskunnan kaikkien niiden laitosten ja järjestöjen välillä, joiden työalaan kuuluu lasten ja nuorison huolto. Luotettavia tietoja saadaksesen se voi lisäksi kääntyä minkä tahansa julkisilla varoilla ylläpidetyn laitoksen puoleen. Toisaalta se huolehtii siitä, että vanhemmat ovat selvillä lapsia ja nuorisoa koskevista aktuelleista problemeista ja kannustaa heitä sekä yksilöinä että ryhminä osallistumaan niiden ratkaisuun.

Varsinkin johtajakoulutuksen kannalta tärkeä on ensinnäkin PTA:n yhteistointa korkeakoulujen kanssa. Edellä on jo käsitelty korkeakoulujen osuutta vanhempain kasvatukseen, joten tässä on vain lähinnä lisättävä, että monet selostetuista toimintamuodoista on suunniteltu yhdessä PTA:n kanssa ja toteutettukin osittain PTA:n

¹ Harry and Bonaro Overstreet, *Where Children Come First*, ss. 173-9.

varoilla. Lisäesimerkkinä mainittakoon eräs suurisuuntainen kolmivuotisohjelma, jonka Northwestern University (Evanston, Illinois) on yhteistoiminnassa PTA:n keskusliiton kanssa järjestänyt edistääkseen kodin, koulun ja yhdyskunnan välistä yhteistoimintaa. Ohjelma on lähinnä tarkoitettu sellaisille korkeakoulujen ja opettajaseminaarien opettajille ja oppilaille, joiden työ liittyy oppisuunnitelmatutkimukseen tai opettajain valmistukseen. PTA-liikkeen päämäärät, probleemit, metodit ja käytännölliset työsuunnitelmat ovat tällöin opiskelun kohteina ja pätevien johtajien kouluttaminen PTA-toiminnalle eräänä tärkeimpänä tavoitteena.

Erittäin monipuolista yhteistoimintaa on PTA:lla varsinkin terveydenhuoltoelinten kanssa. Kyseessä voi olla terveystieteen palkkaaminen kuntaan ja vanhempien ”herätteleminen” asiaa kannattamaan tai mahdollisesti kurssien järjestäminen ”odottaville vanhemmille”. Äitiysneuvolan yhteyteen voidaan myös yhteistoiminnallisesti palkata vanhempainkasvatuksen opettaja, jonka tehtävänä on keskustella vuoroaan odottavien vanhempien kanssa ja kiinnittää erikoisesti näiden huomiota lasten psykologisiin probleemeihin. Hyvin yleinen on vielä ns. ”kesätarkastusohjelma” (Summer Round-Up), joka koskee kouluun tulevien uusien oppilaiden terveydellistä ennakkotarkastusta kesän aikana. Varsinaisen tarkastuksen lisäksi siinä keskustellaan vanhempien kanssa keinoista, joilla lasta voidaan myös psykologisesti valmentaa koulunkäynnin aloittamiseen.

Nuorisjärjestöjen kanssa voidaan olla yhteistoiminnassa herättämällä yleisempää harrastusta nuorison tarpeisiin ja innostamalla nuorisoa itseään liittymään sellaisiin järjestöihin kuin partio. Johtajiakin PTA varustaa nuorten erilaisille kerhoille ja retkille, koska ymmärretään tällaisten harrastusten kasvatuksellinen merkitys. Samoin koetetaan järjestää nuorisolle kasvattavia tilaisuuksia osallistua rakentavalla tavalla yhdyskunnan toimintaan.

Nuorisoriikollisuutta vastustetaan paitsi yllämainitun lähinnä ehkäisevän toiminnan avulla myös hankkimalla asiantuntevaa apua jo vaikeiksi käyneiden tapausten auttamiseksi. Yhteistoiminnassa eri järjestöjen kanssa huolehditaan esimerkiksi siitä, että kouluilla on lisääntyvästi käytettävissään lastenneuvoita, mielen terveydenhoi-

don spesialisteja ja nuorisotuomioistuimia. Tällaisten elinten välityksellä tapahtuu taas paljon vanhempain kasvatusta, nimenomaan yksilöllisen kontaktin kautta. Tavallisten opettajien ja ryhmän johtajienhan ei katsotakaan voivan puuttua minkään vaikeiden tapausten käsittelyyn, vaan heidän koulutuksessaankin pyritään vain siihen, että he kykenisivät ratkaisemaan, mitkä tapaukset ovat vaikeita, ja ohjaamaan asianomaiset saatavilla olevan spesialistin luo.

Monet yllämainituista tavoitteista samoin kuin sellaiset PTA:n suosimat asiat kuin opettajain palkkojen nostaminen ja koulutalojen ja -välineiden parantaminen vaativat varoja, jotka tavallisesti on hankittava lainsäädännöllistä tietä. Tämä PTA:n tärkeä toiminta-ala on kokonaisuudessaan hyvin laaja. Siihen sisältyy paitsi yleisön valistaminen aktuellien lainsäädännöllisten kysymysten suhteen myös niiden menetelmien tunnetuksi tekeminen, joilla näitä asioita voidaan ajaa. Lisäksi siihen sisältyy lainsäätäjien valistaminen PTA:n kannanottoihin ja ohjelmiin nähden, vieläpä valtion johtavien miesten kouluttaminen lainsäädännöllisissä metodeissa. Tämän toiminnan tehokkuutta todistaa, että monissa valtioissa on viime vuosina ajettu läpi 75-90% PTA:n kannattamista lakialoitteista.¹ Lisäesimerkkeinä niistä asioista, joita PTA yhteistoiminnassa muiden kanssa on tehokkaasti ajanut, mainittakoon vielä vajaa-kykyisten lasten huolto, turvallisuuslainsäädäntö, sosiaalihygienia, yleisillä varoilla ylläpidetyt lastentarhat (kindergartens), yhtäläisten holhoojaoikeuksien myöntäminen molemmille vanhemmille, kouluterveydenhoito ja hammasklinikat. Monessa tapauksessa PTA-yhdistykset ovat ensiksi muokanneet yleistä mielipidettä toimimalla käytännössä tien näyttäjinä: perustamalla terveyskeskuksia, hammasklinikoita, veneeristen tautien klinikoita, järjestämällä koulubusseja oppilaiden kuljetukseen jne. Yhdistysten apu on niin ikään usein ollut tarpeen valvottaessa, että säädettyjä lakeja noudatetaan. Tällaista valvontaa ovat mm. vaatineet säädökset alaikäisen työvoiman käytöstä.

Huomattava on, että vaikka PTA-yhdistykset ovatkin innokkaasti mukana vai-

¹ Harry and Bonaro Overstreet, *Where Children Come First*, s. 126

kuttamassa lainsäädäntöön ja mm. teroittavat jäsentensä mieleen äänestysvelvollisuutta ja yleensä kansalaisvelvollisuuksia, ne ovat kuitenkin poliittisesti puolueettomia yhdistyksiä. Ne eivät saa millään ehdolla sekaantua puoluepolitiikkaan, joten esimerkiksi vaaleissa henkilöt ja asiat on pidettävä tiukasti erillään. Samoin on kaikki kaupallisella pohjalla tapahtuvat yhteistyö jyrkästi kielletty PTA:n säännöksissä. Mikään firma ei esimerkiksi saa ”lahjaksi” painattaa PTA:n ohjelmia, jos sen nimi tulisi näkymään julkaisun jollakin sivulla. ”*National Parent-Teacher*” –lehdessä ei myöskään ole mitään kaupallisia ilmoituksia. Kun vielä lisätään, ettei PTA saa myöskään ajaa minkään yksityisen kirkkokunnan asiaa, vaan että kaikkia uskonsuuntia on kunnioitettava samalla tavalla, ovatkin sen toiminnan tärkeimmät rajoitukset tulleet mainituiksi.

Luonnollista on, että niin laajasuuntainen toiminta kuin PTA:n vaatii myös huomattavan määrän välittömiä käyttövaroja. Joissakin valtioissa kuten Kaliforniassa aikuiskasvatuskin tosin tapahtuu yleisillä varoilla, joten esimerkiksi PTA:n opintoryhmät voidaan tavallisesti sisällyttää tähän laajempaan kasvatusalaan, mutta useimmat valtiot eivät ole näin onnellisessa asemassa. Yhdistyksillä on tietysti jäsenmaksunsa, mutta nämä koetetaan pitää niin alhaisina, ettei kenenkään vanhemman tarvitsisi tästä syystä jäädä ulkopuolelle. Myös julkaisut ovat halpoja: ”*National Parent-Teacher*” –lehden kymmennumeroinen vuosikerta mm. maksaa vain noin 300 Smk., eikä jäsenillä ole tilauspakkoa. Vaikka vielä otetaan huomioon sekin arvokas apu, jota jäsenet vapaaehtoisesti antavat sekä ajan että työn muodossa, jää kuitenkin vielä tehtävää budjetin tasapainoon saamiseksi. Yleisimpänä tapana on, että paikalliset yhdistykset järjestävät erilaisia maksullisia tilaisuuksia tai myyjäisiä rahan hankkimiseksi. Tärkeänä kuitenkin pidetään, että nämä tilaisuudet suoranaistekin palvelevat kasvatuksellisia päämääriä, olivat ne sitten ohjelmallisia illanviettoja tai esimerkiksi urheilukilpailuja. Lisäksi varoitetaan yhdistyksiä ylipäättänsä antamasta rahan keräykselle keskeistä asemaa toiminnassaan. Sen sijaan suositellaan esimerkiksi järjestettäväksi kohta syksyllä yksi suurempi tilaisuus, jonka avulla hankitaan tarvittavat lisävarat koko vuotta varten.

Mitä tulee yhdistystoiminnan erikoisesti opettajilta vaatimaan aikaan, on tämän kysymyksen vaikeuteen kiinnitetty huomiota PTA:n taholla. Epäsuorastihan tähän liittyy jo se toiminta, joka pyrkii aikaansaamaan parannusta opettajain palkkauksessa, mutta toisaalta antaa mm. keskusliiton julkaisema käsikirja suoranaisia ohjeita siitä, mitä opettajilta yhdistystoiminnassa voidaan odottaa ja mitä ei.¹ Ensinnäkin heidän odotetaan osallistuvan yhdistyksen työn suunnitteluun sekä toimivan erikoisesti neuvonantajina sen kasvatuksellisessa osassa. Sen lisäksi heidän odotetaan antavan luotettavia tietoja yksityisten lasten tarpeista ja lasten kehityksen asiantuntijoina auttavan vanhempia ymmärtämään lapsiaan ja heidän käytöstään. Toisaalta heidän ei odoteta kuluttavan aikaa ohjelmien valmisteluun, vaan vanhemmat tekevät rutiinityön. Ei heidän myöskään tarvitse valmistella erikoisia runsasta harjoittelua vaativia lasten esiintymisnumeroita, vaan suotavampana pidetään todellisen normaalin koulutyön näytteitä, joihin ei liity sanottavaa esivalmistelua. Yhdistyksen virat ovat myös tavallisesti vanhempien käsissä. Niinpä vaikka opettajat yksityisen luokan vanhempain kokouksissa usein johtavatkin puhetta, ovat he sen sijaan harvoin itse yhdistysten puheenjohtajina tai muinakaan virkailijoina.

Myös perheen isien suhteen on aikakysymys erikoisesti huomioon otettava. Koska he ovat tavallisesti vain iltaisin vapaina, suositellaan mm. yhä yleisempää siirtymistä iltapäivällä pidettävistä kokouksista illalla pidettäviin. Joissakin yhdistyksissä on myös tapana antaa miesjäsenten, sekä isien että opettajien, järjestää joku iltaohjelma kokonaan omin voimin ja mielensä mukaan. Varsinkin oppikoulun yhdistyksissä pidetään isien mukanaoloa erityisen arvokkaana, mutta luonnollista on, ettei ylipäänsäkään voi odottaa olennaisia parannuksia esim. vanhempien ja lasten välisissä suhteissa, elleivät molemmat vanhemmat ole yhteistoiminnallisesti mukana asiassa. Koska miehillä on usein suurempi mielenkiinto komiteatoimintaan kuin tavallisiin opintoryhmiin, pidetään tärkeänä, että he ovat näissä edustettuina, vaikka äidit useimmiten hoitavatkin aikaa kysyvimmät tehtävät, mutta toisaalta koetetaan

¹ Ss. 102-103.

myös löytää toimintatapoja, joiden avulla se vähä aika, minkä tavallinen perheen isä voi viettää kotonaan, antaisi hänelle mahdollisimman monipuolista ja aktiivista kosketusta kaikkiin perheensä jäseniin.

Perheen äideillekään ei yhdistystoiminta ole pelkästään joutilaan ajan kuluttamista, vaikka he eivät usein olekaan niin sidottuja kuin miehet. Sekä äitien että isien mukaan saaminen varsinkin varattomista perheistä on edelleenkin melkein ratkaisematon probleemi, ja näitä perheitä on Amerikassa paljon enemmän kuin yleensä korkea elintaso panisi olettamaan. On kyllä totta, että PTA:n ja yleensä vanhempainkasvatuksen ohjelmaan sisältyy myös suoranaisesti perheiden taloudellisen aseman parantamista tarkoittavaa toimintaa, esimerkiksi ns. kuluttajakasvatusta, monipuolista talousopetusta ja asuntokysymyksen korjaamiseen tähtäävää komiteatoimintaa, mutta sanomattoman paljon tehtävää on vielä jäljellä. Kun edelleen muistetaan, että vain viidellä prosentilla amerikkalaisista perheistä on kotiapulainen, käy selväksi, ettei myöskään varakkaampien perheiden äideillä ole rajattomasti aikaa. Niinpä v. 1948 pidetyssä perhe-elämän kongressissa, johon PTA:n ohella osallistui 124 muuta järjestöä, kiinnitettiin huomiota mm. kotiapulaiskysymykseen, varsinkin osapäiväapulaisten saantiin. Lisäksi kannatti kongressi pääasiassa vain katolilaista ryhmää lukuunottamatta puolipäivätyömahdollisuuksien järjestämistä äideille kodin hoidon ulkopuolella, koska ulkopuoliset harrastukset katsottiin emotionaalisesti tärkeiksi niillekin äideille, joiden ei tarvitse tai jotka eivät voi olla kokopäiväisessä ansiotyössä.

Edellä on jo useita kertoja ilmennyt, ettei yksityisen PTA-yhdistyksen toiminta ole vain sen omien jäsenten ja sen kanssa yhteistoiminnallisten paikallisten elinten varassa, vaan että se saa monin tavoin tukea myös omalta keskusliitoltaan. On lopuksi vielä lähemmin selvitettävä, millaisessa suhteessa tämä liitto, ”National Congress of Parents and Teachers”, on omiin paikallisosastoihinsa. Tällöin on lähinnä huomattava, että ”Kansallinen kongressi” on ennen kaikkea tukea ja virikkeitä antava elin eikä hallinnollinen laitos. Paikallisosastot, joita nykyisin on noin 35000, ovat itsehallinnollisia ryhmiä, joilla on vapaus suunnitella ohjelmansa oman yhdys-

kuntansa kasvatuksellisia tarpeita vastaaviksi, kunhan ne vain mukautuvat keskusliiton antamiin yleisiin periaatteisiin. (Tärkeimmät näistä periaatteista, jotka koskivat erillä pysymistä kaupallisista, puoluepoliittisista ja kirkkokunnallisista tavoitteista, mainittiin jo edellä.) Vain noin 10 Smk. kunkin jäsenen vuosijäsenmaksusta menee keskusliitolle, joten tässäkin kohden ei harjoiteta ”painostusta”. Toisaalta Kansallinen kongressi on jo puoli vuosisataa tehnyt arvokasta työtä edistämällä vanhempien opintoryhmien perustamista, kouluttamalla näille ryhmille johtajia, julkaisemalla kirjoja, lentolehtisiä ja muuta materiaalia lasten kehityksen ja vanhempien kasvatuksen alalta sekä valistamalla jäseniään erikoisesti lainsäädännöllistä toimintaa koskevissa asioissa. Esimerkkinä järjestön demokraattisuudesta mainittakoon, etteivät keskusliiton vuotuiset lainsäädännölliset ohjelmat tule vahvistetuiksi, ennen kuin vähintään kolmenkymmenen valtion alaosastot ovat ne hyväksyneet. Nämä alaosastot, ns. ”valtiokongressit” välittävät yhteyttä Kansallisen kongressin ja paikallisosastojen välillä, sikäli kuin tämä ei tapahdu julkaisujen avulla. Niinpä valtiokongressien komiteat keräävät tiedot paikalliskomiteoiden toiminnasta ja toivomuksista välittäen ne keskusliiton vakinaisille komiteoille, joiden vastaukset ja ehdotukset taas välitetään takaisin paikalliskomiteoille. Yhdyssiteenä toimivat myös keskusliiton vuotuiset yleiskokoukset, jotka pidetään joka vuosi eri osassa maata ja joihin kaikkien jäsenten on lupa osallistua. Keskusliitto puolestaan lähettää edustajiaan eri valtioiden vastaviini yleiskokouksiin ja piirikokouksiin. Tähän monipuoliseen kosketukseen liittyvä kokemusten vaihto on omiaan antamaan runsaasti virikkeitä järjestön kaikille elimille ja lisäämään intoa yhteisen asian edistämiseen.

Loppukatsaus

Vaikka lyhyt esitys niin monitahoisesta liikkeestä kuin amerikkalainen vanhempien kasvatusta saattaakin ensi kädessä antaa vain hämäännyttävän kuvan kyseisen ohjelman ylenpalttisesta laajuudesta, voidaan tässä kuvassa kuitenkin osoittaa joitakin korostetumpia suuntaviivoja. Ensinnäkin siinä näyttäytyy kahden suuntainen sopeut-

tamispyrkimys. Toisaalta vanhempia kasvatetaan monin tavoin sekä parempaan itsensä ja lastensa ymmärtämiseen että aktiivisempaan sosiaaliseen orientoitumiseen, koska näin saavutettava suurempi henkinen kypsyys katsotaan välttämättömäksi kotien sopeutumiselle nykyiseen yhteiskuntaan. Toisaalta pyritään myös monin tavoin muuttamaan yhteiskuntaa, niin että se tarjoaisi nousevalle sukupolvelle paremmat kehitysmahdollisuudet niin kodissa ja koulussa kuin niitä ympäröivässä yhdyskunnassakin. Nämä molemmat pyrkimykset, jotka alati tukevat toinen toistaan, perustuvat taas kumpikin vanhempien omakohtaisen osallistumisen edellytykseen. Ihmisten muuttaminen on niin vaikea tehtävä, että sen onnistuminen vaatii menetelmiä, jotka kykenevät panemaan liikkeelle jokaisessa yksilössä piilevät rakentavat voimat, niin että hänen omat ponnistelunsa tulevat aktiivisesti mukaan kasvatustapaan. Jotta taas yhteiskuntaa voitaisiin muuttaa, on ihmisten osallistuttava yhteistoimintaan toisten kanssa, koska nykyisessä yhteiskunnassa yksilö sinänsä on liian pieni tekijä muutosten aikaan saamiseksi. Keskustelumenetelmä erilaisine muunnoksineen on se menetelmä, jonka vanhempien kasvatustapa katsoo parhaiten edistävän kumpaakin näistä tarkoituksesta.

Koska tärkein edellytys keskusteluopintoryhmän tehokkaalle työskentelylle on johtajan kyvykkyys, tulee vanhempien kasvatustavan voimakkaampi leviäminen olemaan suorassa suhteessa korkeakoulujen asiaa kohtaan osoittamaan harrastukseen. Edistyksellisimmät opettajacollege'it ovat tässä tiennäyttäjinä, mutta paljon tarvitaan vielä ”herättelyä”. Missä johtajavalmennus sitten tapahtuikin, ei siinä kuitenkaan ole tärkeintä perusteellisesti koulutettujen specialistien kehittäminen, vaan ennen kaikkea pyritään johtajiksi saamaan laajan näkemyksen omaavia henkilöitä, jotka kunnioittavat ryhmänsä katsomuskantoja sekä kykyä itse löytää ratkaisunsa. Niinpä parempi kuin pakottaa vanhempia heti tutkimaan keskeisimpiä vanhemman tehtävään liittyviä probleemejansa on alkaa kasvatustyö mistä tahansa asiasta, jonka harrastamiseen he tuntevat tarvetta: kuuntelemalla, huomioimalla ja neuvomalla voi hyvä johtaja sitten vähitellen auttaa vanhempia havaitsemaan syvempiä tarpeitaan. Samalla tavoin kuin PTA katsoo vanhempien kasvatukseksi ei vain varsinaisia opintoryhmiä ja käytännöl-

lisiä lasten parasta tarkoittavia yhteisyrityksiä, vaan esimerkiksi myös kaikki pienet vanhempien keskeiset harrastuskerhot, samoin on koko vanhempain kasvatusliike sillä kannalla, että se mikä edistää vanhempien omaa kehitystä ja sopeutumista, tekee heistä myös parempia isiä ja äitejä. Vanhempain kasvatusta on siis läheisessä vuorovaikutussuhteessa aikuiskasvatukseen yleensä eikä se näin ollen milloinkaan saa jäädä ahtaaksi jonkin määrätyn ladun noudattamiseksi.

Vanhempain kasvatuksen laajuuden kanssa on yhteydessä sekin näkökohta, että tämä kasvatusliike ottaa huomioon sekä individuaalisuuden että sosiaalisuuden vaatimukset, vastakohdat, joiden tasapainoon saattaminen tunnustetaan erääksi amerikkalaisen kulttuurin vaikeimmista kysymyksistä. Vanhempain kasvatuksen tarkoituksenahan on ensinnäkin saattaa vanhemmat tietoisiksi omista yksilöllisistä ongelmistaan ja siten vähitellen kykeneviksi paremmalla tavalla suhtautumaan omiin lapsiinsa annetuissa olosuhteissa kehittyvinä yksilöinä. Vaikka vanhempain kasvatusta on suurimmalta osaltaan ryhmäkasvatusta, on tämä individuaalinen pyrkimys siinä erityisen oleellisena puolena. Vielä tehostetumpi se on tietysti niissä kasvatustavoissa, joissa yksityisille vanhemmille annetaan ohjausta joko erilaisten neuvoloiden ja klinikoiden toimesta tai myös esimerkiksi kahdenkeskisessä kosketuksessa lapsen opettajaan. Toisaalta taas vanhempain kasvatusta pyrkii kehittämään sosiaalisuutta sekä ryhmäopiskelumenetellään että kannustamalla vanhempia moninaiseen käytännölliseen yhteistoimintaan, mikä taas jo esimerkin voimalla edistää nuorisonkin sosiaalisuutta.

Vaikka vanhempain oma henkinen kypsyys katsotaankin välttämättömäksi tavoitteeksi, on vanhempain kasvatusta kiintopisteenä silti edelleenkin lapset ja heidän parhaansa. Tähän seikkaan ennen kaikkea perustuvat liikkeen mahdollisuudet laajankin sosiaalisuuden edistäjänä. Juuri tämä yhteinen tunnus, kaikkien lasten menestys, liittyyneenä määrätietoiseen pyrkimykseen pysytellä syrjässä erilaisista hajoittavista virtauksista, tekee vanhempain kasvatusta laajalle ulottuvan kokoaivan voiman. Tällä tunnuksella on näet edellytykset yhdistää kaikki yhteiskunnan kerrokset ja kaikki ammatti-, puolue- ja uskontoryhmät samaan rintamaan, yhteis-

työhön kaikille läheisten ja arvokkaiden päämäärien saavuttamiseksi. Amerikkalainen vanhempain kasvatus muodostaa siis sekä laajan kasvatuksellisen liikkeen että myös suoranaisesti yhteiskuntaa eheyttävän ja rakentavan voiman.

Lähdekirjallisuus

Baldwin, Sara E. and Osborne, Ernest G., *Home-School Relations*,
Progressive Education Association, New York, 1935.

Baruch, Dorothy Walter, *Parents and Children Go to School*,
Scott-Foresman Company, USA, 1939.

Carter, Jean, *Parents in Perplexity*, American Association for Adult Education,
George Grady Press, New York, 1938.

Eckert, Ralph G., *Handbook on Parent Education*,
Bulletin of the California State Department of Education, 1950.

Elliot, Harrison Sackett, *The Process of Group Thinking*,
Association Press, New York, 1932.

Fansler, Thomas, *Teaching Adults by Discussion*,
Service Bureau for Adult Education, New York University, New York, 1938.

Gabbard, Hazel F., *Working with Parents*, Bulletin 1948,
Federal Security Agency, Washington D.C., 1949

Gruenberg, S.M., *We The Parents*, Harper & Brothers, New York, 1948.

Overstreet, Harry and Bonaro, *Where Children Come First: A Study of the P.T.A. Idea*,
National Congress of Parents and Teachers, Chicago, 1949.

Witmer, Helen L., *The Field of Parent Education*,
National Council of Parent Education, Inc., New York, 1939.

Highlights of the National Conference on Family Life,
National Conference of Family Life, Washington D.C., 1948.

National Parent-Teacher, The P.T.A. Magazine, Sept. 1950-April 1951,
National Congress of Parents and Teachers, Chicago.

Parent-Teacher Manual,
National Congress of Parents and Teachers, Chicago, 1950.

Study-Discussion Group Techniques for Parent Education Leaders,
National Congress of Parents and Teachers, Chicago, 1950.
